Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC Ч. 224. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го ЛИСТОПАДА, 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 24, 1984. No. 224. VOL. XC.

КАНАДА ВІДЗНАЧИЛА 90-ЛІТТЯ УНСОЮЗУ ЮВІЛЕЙНИМ КОНЦЕРТОМ У ТОРОНТО

Торонто. — Стараннями Канадського Представництва УНСоюзу та Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Торонто відбувся тут в залі — авдиторії середньої школи Вест Парк ювілейний концерт для відзначення 90-ліття Українського Народного Союзу, в якому взяли участь: хор „Веснівка" під диригентурою Квітки Зорич-Кондрацької, хор „Бурлака" Станиці Братства колишніх вояків Першої Дивізії Української Національної Армії під диригентурою Олега Хмеля, ансамбль бандуристів під проводом П. Бориса та акторгуморист Володимир Довганюк у ролі „Гриця Зозулі".

Головну промову на цьому ювілейному концерті виголосив президент Світового Конґресу Вільних Українців Петро Саварин. (Повний текст промови поміщений на ст. 2 цього числа).

Письмові привіти на цей концерт прислали: прем'єр Канади Браєн Малруні, прем'єр провінції Онтаріо Вілліям Дейвис та посадник Торонто Артур Ітелтон.

Концерт відкрив вступним словом та ним проводив, як майстер церемонії, сен. Павло Юзик, головний директор для Канади та голова Канадського Представництва УНСоюзу. Він привітав гостей, яких було біля 450, та представив присутніх на залі членів Головного Уряду УНСоюзу — головного предсідника д-ра Івана Флиса, заступницю головного предсідника Ґльорію Пашен, головного секретаря Володимира Сохана, головного касира Уляну Дячук, головного організатора Степана Гавриша, головну радну Теклю Мороз та почесну членку Головного Уряду Марію Чучман. Він зокрема привітав на залі президента СКВУ П. Саварина і його дружину, як теж приявного о. митрата Петра Хомина.

Після цього сен. Юзик відчитав привіти від прем'єра Канади Б. Малруні, прем'єра Онт. В. Дейвиса та посадника А. Ітелтона. Привіт від прем'єра Канади привітали приявні бурхливими оплесками та повстанням з місць.

Дівочий хор „Веснівка" відспівав три пісні: „Як я си заспівам", „Чайка степова" та „Ой, високі полонини" в обробці Є. Козака. Дзвінкі голоси з прекрасною дикцією та здисциплінованую динаміку хору з подивугідним ритмом нагородила публіка оплесками та окликами „біс", що привело до повторення останньої точки.

Короткий, але змістовний привіт виголосив головний предсідник д-р Іван Флис, після чого склав УНСоюзові — ювілятові привіт інж. Ярослав Соколик, голова місцевого Відділу Комітету Українців Канади.

Промовляє президент СКВУ П. Саварин.

В'язанку стрілецьких та упівських пісень виконав ансамбль бандуристів під проводом П. Бориса, після чого актор-гуморист В. Довганюк розвеселив усіх монологом Гриця Зозулі на актуальні союзові та громадські теми.

Президент СКВУ П. Саварин виголосив головну промову, в якій змалював славну і багату в досягнення історію УНСоюзу від його початків із цитатами статтей о. Григорія Грушки, основника УНСоюзу, та президентів УНСоюзу Миколи Мурашка і Дмитра Галичина. Д-р Петро Саварин у своїй промові згадав о. Нестора Дмитрова та його перші відвідини Канади, висловив признання публікаціям УНСоюзу „Свободі" та „Українському Тиж-

(Закінчення на стор. 5)

ЗСА І СССР ПОГОДИЛИСЯ НА ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Санта Барбара, Каліф. — Заступник пресового секретаря Білого Дому Леррі Спікс, який перебуває тепер разом з президентом у Каліфорнії, повідомив офіційно кореспондентів, що З'єднані Стейти Америки і Совєтський Союз погодилися на відновлення переговорів у справі редукції міжконтинентальної нуклеарної зброї, зокрема далекобіжних і космічних ракет.

Також у Вашінґтоні Роберт МекФарлейн, головний дорадник президента Роналда Регена у справах крайової безпеки, виступив на короткій пресовій конференції і потвердив раніші спекулятивні міркування про погодженість обидвох надпотуг зрушити з місця перервані переговори.

Першою фазою офіційних розмов буде зустріч державного секретаря Джорджа Шулца з міністром закордонних справ Андреєм Громиком у Женеві 7-го і 8-го січня наступного року в Женеві, Швайцарія. аналогічне повідомлення про започаткування переговорів між Шулцом і Громиком подала Москва. Очевидно, західній світ прийняв ці повідомлення з Вашінґтону і з Москви з полегшою і вдоволенням, що нарешті буде можна принаймні говорити про скорочення нуклеарної зброї, бо започаткування переговорів не означає ще, що вони закінчаться успішно і у висліді можна буде підписати якийсь зобов'язуючий обидві сторони договір.

Президент Р. Реген заявив, що перший крок вже зроблено, але шлях до заключення цієї справи ще далекий. „Очі світу звернені тепер на ЗСА і СССР і від цих переговорів залежатиме дальша співпраця обидвох надпотуг", заявив Президент, підкреслюючи, що ЗСА приступають до переговорів в добрій вірі, є готові на компроміси, якщо це буде потрібно і очікують на позитивні результати.

В Москві, речник міністерства закордонних справ Владімір Ломейко заявив, що січневі переговори не будуть продовженням перерваних в Женеві переговорів, але новим початком у відносинах між СССР і ЗСА.

Політичні спостерігачі на Заході думають, що Москва мусить в очах світу зберегти своє політичне обличчя, бо раніше совєтські лідери заявляли, що не буде жадних переговорів, якщо ЗСА не погодяться забрати з Европи свої нуклеарні ракети середнього засягу Першінґ II і крилаті. У політичному світі також думають, що пропозиція президента Р. Регена на форумі 39-ої сесії Генеральної асамблеї ОН про відновлення переговорів без жадних зобов'язань і готовість ЗСА говорити також про космічну зброю, дали фактично поштовх до створення нової ситуації і дещо відпружили відносини між ЗСА і СССР.

ПРОФ. В. ЖИЛА ДОПОВІДАТИМЕ

Лаббок, Тек. — Під час десятої річної конференції Мид-Гадсон відділу Асоціяції модерних мов, що відбудеться в Марисьому коледжі в Покіпсі, Н. Й., 26-го і 27-го листопада, проф. Володимир Жила з Тексас Тек університету доповідатиме на тему „Етнічна сага в українській прозі й поезії: Самчук і Славутич". Доповідь буде ілюстрована прозірками з історії росту й розвитку українців у ЗСА й в Канаді та входитиме в програму сесії американської етнічної літератури й культури.

Українські науковці влаштували сесію на американській конференції

Ню Йорк. — В межах найбільшої американської славістичної асоціяції, скорочено відомої АААСС, на її 16-ій крайовій конвенції, що відбувалася в Ню Йорку, в міжнароднім готелі Віста від 1-го до 4-го листопада ц.р., відбулася незвичайно цікава сесія зорганізована Науковим Товариством ім. Шевченка на тему „Форми української державности". На сесію склалися три доповіді членів НТШ, а саме професора Центрального Мишиґенського університету Ігоря Каменецького на тему „Центральна Рада і Директорія та деякі їх концепції демократичного правління", професора Йорк університету Ореста Субтельного „Гетьманат в модерній історії України" та професора Ратґерського університету Тараса Гунчака про „Українську Головну Визвольну Раду, як революційний парлямент і правління". Доповіді попередило вступне слово професора Східньо-Іллинойського університету Степана Горака, а закінчили завваги дискутантів професора Міського університету в Ню Йорку Олега Федишина та професора Манґеттен коледжу Володимира Стойка. Після цього відбулася ширша дискусія, в якій взяли участь численно зібрані учасники сесії. В часі дискусії відмічено, що це вперше розглянено на форумі крайової американської конвенції форми державного устрою української відродженої державности. Можна сподіватися, що ця тематика не сходитиме з кону зацікавлення Заходу проблемами відродженої в цім сторіччі української держави.

Того самого дня, в суботу, 3-го листопада, відбулася на тому самому форумі друга сесія, яка заторкнула питання української державности, назва якої: „Теорія держави у новітній Польщі, Україні і Росії". Між доповідачами були д-р Марія Пришляк, яка доповідала на тему „Польська аристократія й польська держава" та професор Гарвардського університету Франко Сисин, який говорив про „Політичну теорію і політичну структуру козацького гетьманату". Професор Іллинойського університету Джеймс Кракрефт доповідав про „Імперію проти нації: російська політична теорія за Петра І". Дискусія виявила актуальність тематики сесії та визначну ерудицію доповідачів. Зокрема тепло прийнято, можна сказати інавгураційну доповідь М. Пришляк, яка недавно здобула докторат на Колюмбійському університеті.

Слід відмітити, що в часі конвенції була відкрита виставка видань НТШ, як українських так і англомовних, яка втішалася помітним зацікавленням учасників конвенції, яких число в цьому році перейшло 2,000 осіб. Відвідувачі виставки розібрали біля 200 примірників англомовної ювілейної брошури НТШ та стільки ж каталогів його повоєнних видань. В 100-сторінковому каталозі ААASС ціла сторінка була присвячена повоєнним виданням НТШ.

З нагоди конвенції відбулася в приміщеннях нового дому НТШ зустріч й скромна гостина учасників конвенції, зокрема тих, які брали участь у сесіях, як доповідачі та дискутанти. Гостей привітав голова НТШ, д-р Ярослав Падох. Нав'язуючи до 110-річчя НТШ він вказав на його сучасні зобов'язання у відношенні до української науки й рідного громадянства й закликав нове покоління українських науковців гуртуватися у своїх наукових установах, які поза межами України намагаються робити те, що заборонено науковцям, які в ній перебувають.

Працю НТШ та його пляни на майбутнє з'ясував заступник голови проф. С. Горак. Приявні тепло привітали приявного на зустрічі Алвина Капусту, спеціяльного асистента для підсовєтських національностей в Державному департаменті ЗСА.

Відбулися сходини Ділового комітету демонстрації у Вашінґтоні

Ню Йорк (ІЯХ). — Тут відбулося в понеділок, 29-го жовтня ц.р., засідання Ділового комітету демонстрації проти русифікації у 20-річчя поставлення пам'ятника Т. Шевченка у Вашінґтоні.

На засіданні були присутні майже всі члени Комітету включно з його представниками з Вашінґтону — інж. Степаном Процюком, інж Юрієм Повстенком, ред. Андрієм Біликом і д-ром Степаном Куриласом.

Підсумовуючи пророблене, стверджено, що демонстрація в неділю, 16-го вересня ц.р., мала доволі добрий відгук в американській пресі, включно із репортажем в „Ню Йорк Таймсі", однак не було реакції в т. зв. „етнічній пресі" інших етнічних груп, хоча цю пресу читає велика кількість людей. Концерт к Кеннеді Центрі був рецензований у чотирьох фахових статтях у американській пресі. Уся преса вірно подавала перебіг демонстрації та поінформувала про її ціль — протест проти русифікації.

Позитивним моментом було прийняття українських представників президентом Роналдом Регеном. На тему того моменту розвинулася ширша дискусія присутніх, зокрема через різні змістом пресові інформації. Але, не зважаючи на дрібні дисонанси, позитивним явищем було те, що імпрезу влаштувала спільно та з'єднано ціла українська громада в ЗСА і своєю демонстрацією дала до пізнання американському світові турботу за Україну та за це, що там зараз відбувається.

Вкінці зложено тимчасовий фінансовий звіт, який виказує успішне сальдо майже 10,000 долярів чистого приходу. Присутні призадумалися також над долею Ділового комітету чи він має бути розв'язаний, чи залишений для інших акцій. Рішення в тій справі зайде на черговому засіданні.

„Український Історик" став журналом українознавства і історії

Ню Йорк (УІТ). — У зв'язку з відзначенням 50-ліття смерти Михайла Грушевського, найвидатнішого українського історика, вирішено поширити тематику „Українського Історика", єдиного українського історичного журналу на Заході, офіційного видання Українського Історичного Товариства.

Нав'язуючи до традиції Київського наукового журналу „Україна", що появлявся під редакцією проф. М. Грушевського з рамени Історичної секції ВУАНаук, „Український Історик" став журналом історії і українознавчих дисциплін в контексті їхнього історичного розвитку (історія економіки, літератури, етнографії, політичних наук, бібліографії, соціології і інших українознавчих дисциплін). Окрему увагу буде звернено на поширення відділів мемуаристики, архівних матеріялів, документації і бібліографії. У зв'язку із тематичним поширенням „Українського Історика" також збільшено його Редакційну колеґію. Журнал редагують Любомир Винар і Марко Антонович. До Редакційної колеґії входять: Олександер Баран, Юрій Бойко, Богдан Винар, Тарас Гунчак, Олександер Домбровський, Олег Ґерус, Ігор Каменецький, Теодор Мацьків, Василь Омельченко, Михайло Пап, Теодор Цюцюра. Володимир Маруняк є мовним редактором. У майбутньому плянується збільшити членство Редакційної колеґії.

„Укранїський Історик", як єдиний науковий журнал історії і українознавства заслуговує на матеріяльну піддержку українського громадянства і установ. У зв'язку із розбудовою журналу проситься надсилати пожертви на Видавничий фонд УІТ на таку адресу: Ukrainian Historical Association, P. O. Box 312, Kent, Ohio, 44240.

В Ню Йорку відзначили 20-річчя смерти А. Мельника

Ню Йорк. — Тут в приміщеннях Українського Інституту Америки відбулося в неділю, 18-го листопада ц.р., урочисте вшанування 20-річчя смерти св. п. полковника Андрія Мельника, другого голови Проводу Українських Націоналістів.

При вщерть виповненій залі вечір відкрив Петро Байбак, голова 10-го Відділу ОДВУ в Ню Йорку, який просив однохвилинною мовчанкою вшанувати Покійного. Головне святочне слово виголосив з великою ерудицією голова Проводу Українських Націоналістів Микола Плав'юк, який подавши коротку характеристику пол. А. Мельника як шляхетної, усіми любленої і шанованої людини, що будучи селянського походження мав усі добрі прикмети сина українського чорнозему, перейшов етапи життя полк. А. Мельника та дії спершу як військовика, а відтак наступника провідника ОУН Євгена Коновальця. На тому тлі промовець заторкнув проблеми роздору в ОУН та взаємного поборювання чи насвітлювання фальшиво деяких моментів болючого минулого, стверджуючи, що полк. А. Мельник завжди стояв на сторожі чистоти ідей ОУН. Закінчив своє слово поглядом, що така широка та глибока інтерпретація українського націоналізму, як її мав покійний голова ПУН, до сьогодні існує серед наших братів в Україні та коли б вона перещепилася і в діяспору тоді це допомогло б знормалізувати обставини, які зараз тут існують.

Після слова М. Плав'юка, що були ключевою точкою вечора, відбулася музична програма, в якій взяли участь бас-баритон Метрополітальної опери Анд-

(Закінчення на стор. 5)

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР Б. РУБЧАКА

Чикаго. — Український Інститут Модерного Мистецтва та 84-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовують тут в суботу, 1-го грудня ц.р., о год. 7-ій вечора, в залі Інституту, при 2320 Чикаго авеню, Захід, авторський вечір Богдана Рубчака. Слово про поета скаже проф. Віра Боднарук.

УМ заплянував курс виготовлення прикрас на ялинку

Ню Йорк (УМ). — Курс виготовлення прикрас на ялинку в українському стилі відбудеться в суботи, 8-го і 15-го грудня і в неділі, 9-го і 16-го грудня, від 2-ої до 4-ої год. по полудні.

Діти і дорослі матимуть нагоду навчитися робити традиційні українські прикраси на ялинку. Учасники будуть робити зірки, павучки, їжаки, пташки та інше з паперу, соломи, намистин і кольорових стрічок. Зроблені ними прикраси учасники зможуть взяти до дому.

В дні різдвяної програми буде виставлений вертеп, подарований Музеєві 64-им Відділом Союзу Українок Америки. Вертеп проєктувала мисткиня Слава Ґеруляк, згідно з стародавньою українською традицією. Також буде виставлена ялинка з виготовленими прикрасами.

Плата за одне зайняття: дорослі — 4 дол., пенсіонери і студенти від 12-років — 3.50 дол. члени Музею — 3 дол. діти від 7 до 12 років безплатно. Оплата включає матеріяли.

Участь тільки за попередніми зголошеннями на число телефону: (212) 228-0110. Адреса Музею: 203 Second Ave., New York, N. Y. 10003

ЗБІРНІ КОБЗАРСЬКІ КОНЦЕРТИ

Ню Йорк. — Товариство Українських Бандуристів влаштовує збірні кобзарські концерти з участю бандуристів із З'єднаних Стейтів Америки, Канади, Европи і гостя з Австралії. Концерт в Ню Йорку відбудеться в суботу, 29-го грудня ц.р., о год. 3-ій по полудні в Тавн Голл (між Шостою авеню і Бродвеєм на 43-ій вулиці), а у Філядельфії в неділю, 30-го грудня о год. 3-ій по полудні. Концерти спонзорує Український Народний Союз.

ЄГИПЕТСЬКА ПОЛІЦІЯ заарештувала одного із змовників на життя екзильного лівійського політика і колишнього прем'єр-міністра Лівії Абдуля-Гаміда ель-Бакуша, як він намагався розміняти чек на суму 90,000 долярів отриманих ним від лівійського диктатора, полковника Муаммара Каддафі, за вбивство Бакуша.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКІ ТЕХНІКИ, не зважаючи на спорадичні бої військових частин СССР і урядових військ та міліції, почали будувати в Афганістані два військові летовища у прикордонній полосі між Афганістаном, Іраном і Пакистаном. Західні дипломати в Кабулі і Ню Делі, Індія, поінформували, що у зв'язку з цією будовою до Афганістану прибуло з СССР чимало цивільних осіб різного фаху.

КАМБОДЖІЙСЬКІ ПОВСТАНЦІ повідомили їм чимраз тяжче боротися проти модерно озброєної совєтською зброєю в'єтнамської окупаційної армії, яка розпоряджає не тільки танками і панцерними возами й гелікоптерами, але також ескадрами бойових джетових літаків типу МІГ. Повстанців в Камбоджі підтримує Китайська Народна Республіка, яка вже віддавна домагається виведення в'єтнамської армії з Камбоджі.

ПІСЛЯ ТОГО, КОЛИ стало відомо, що Франція відтягнула усіх своїх вояків з африканської держави Чад, але Лівія не дотрималась договору і продовжує втримувати частини окупаційних військ в тій країні, французька преса сильно критикує політику уряду президента Франсуа Міттерана і каже, що він є зобов'язаний вияснити французькому народові чому дійшло до такого стану. З урядових французьких кіл повідомили, що Міттеран хоче дати ще другу нагоду для лівійського диктатора Муаммара Каддафі, а у випадку коли він й далі зволікатиме з відтягненням військових частин з Чаду, то Франція, правдоподібно зірве домовленість і поверне своє військо до тієї країни.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Західньої Німеччини Ганс-Дітріх Ґеншер несподівано відкликав свою поїздку до Польської Народної Республіки, куди він мав їхати з триденною візитою. Рішення про відкладення поїздки наступило дві години перед відлетом літака. Політичні спостерігачі кажуть, що випадок, який трапився у північному західньонімецькому порті Гамбурґ, де з польського корабля вийшли 192 пасажири і моряки й попросили західньонімецький уряд про надання їм політичного азилю, міг вплинути на рішення Ґеншера. Випадок з масовою втечею поляків поставив в незручне положення Бонн і Варшаву. Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль вважав, що під теперішню пору радше треба почекати з поїздкою до Польщі.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ жалуються, що польський уряд прем'єр-міністра Войцеха Ярузельского обмежує їхні руки, не дозволяє їм відбувати навіть традиційних церемоній з покладанням вінка на могили їхніх відомих земляків чи на могилі недавно замордованого священика-патріота Єжи Попєлюшка. Крім того польський режим дуже обмежив можливості подорожування для західніх кореспондентів і заборонив їм пов'язуватись з опозиційними до уряду елементами, зокрема лідерами забороненої профспілки „Солідарність" і новоствореної групи нагляду за брутальністю поліції і війська.

ВСЕРЕДИНІ ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації наступив розкол і лідери цієї організації почали сваритися між собою. Два з них поїхали шукати поради до Москви. Ясір Арафат, лідер ПВО, який все ще твердо тримає віжки керівництва в своїх руках, має намір скликати до Амману, Йорданія, Палестинську національну раду, свого роду парлямент в екзилі, для вирішення спору й багатьох практичних проблем, які вимагають втручання Ради.

В АМЕРИЦІ

ПЕНТАГОН ПОВІДОМЛЯЄ, що до Вашінґтону прибула 13-членна делегація китайської морської фльоти на чолі з адміралом Чен Йомінгом, яка перебуватиме в ЗСА один місяць до 19-го грудня. Ця делеґація обговорюватиме можливості модернізації китайської фльотилії. Покищо ЗСА ще не продавали Китаєві зброї, проте можливості цього тепер взято до уваги.

В П'ЯТИРІЧНІЙ ПРОГРАМІ боротьби проти вживання наркотиків, якою будуть охоплені 59 мільйонів студентів, починаючи з дитячого садочку до коледжів, професійні атлети гратимуть головну ролю. Свою підтримку цій кампанії заявили приблизно 40 груп, починаючи від Американської фармацевтичної асоціяції і кінчаючи Крайовою лігою футболу. Директор ФБІ Вілліям Вебстер щодо ролі спортовців заявив, що „вони грають першу ролю моделів в цій країні і тому матимуть великий вплив на молодь в кампанії проти вживання наркотиків".

У РАПОРТІ КОМІСІЇ закордонних зв'язків представленому Сенатові, у висновках, на підставі досліджувань економічної кризи в Ізраїлі сказано, „що безпеці Ізраїля загрожує економічна криза не менше, ніж ворожі до нього сусідні країни, і що хоч ЗСА допомагають йому, проте, „Америка не може зупинити цю кризу". У рапорті сказано, що Ізраїль, якщо потрібно, мусить навіть зробити „драконівську редукцію" бюджету, бо в протилежному випадку він стане перед обличчям повної економічної катастрофи.

ВІД ЧАСУ, ЯК прокомуністичні елементи і прихильники військової хунти сандіністів „обрали" на свого „президента" Данієля Ортеґу, ситуація в країні значно погіршилася під кожним оглядом, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти. Між іншим засоби масової інформації, місцеві і закордонні, нарікають на нову, дуже строгу, урядову цензуру. Наприклад, Ортеґа видав зарядження із забороною друкувати матеріяли про підготову і перебіг останніх виборів, які відбулися в Нікараґуа 4-го листопада і у висліді яких його „більшістю" голосів було обрано на це відповідальне становище. Черговим завданням режиму Ортеґи буде мабуть ліквідація політичних партій і їхньої преси. Аналітики слушно відмічують, що тоталітарні режими все найбільше боялися вільних засобів інформації і їх систематично поборювали.

ВОЯКИ МЕХІКАНСЬКОЇ армії продовжують обшукувати згарища у Мехіко Сиіті після експльозії газових танкерів і великого вогню, у якому загинуло 544 особи, біля 3,000 осіб були поранені, а 15,000 втратили весь свій дорібок і помешкання. 24 години після експльозії тут і там все ще горіли вогні, але це не зупинило вояків і працівників Червоного Хреста продовжувати розшуки за жертвами цієї великої катастрофи.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перетягнення струни тероризмом

Коли в січні 1952 року військова хунта перевела в Лівії переворот і на місце короля поставила фактичного диктатора Муаммара Каддафі, що завів „соціялістичний режим", між Лівією і сусіднім Єгиптом настала перманентна ворожнеча. Коли 6-го жовтня 1981 року власні вояки, релігійні фанатики, вбили під час військової паради єгипетського президента Анвара Садата, то однодумці Муаммара Каддафі танцювали на вулицях столиці Лівії, Тріполі. Але наступник Садата, Госні Мубарак, який орієнтується на Захід, зокрема на Америку, виявився гідним наступником свого попередника, відважним і передбачливим мужем. Він зразу поставився вороже до Муаммара Каддафі, як протектора тероризму. І єгипетський президент Мубарак придумав спосіб, як здемаскувати і скомпромітувати Каддафі.

Єгипетська розвідка зробила світлину нібито вбитого політичного ворога Муаммара Каддафі, останнього прем'єра Лівії за монархічного режиму Абдела Хаміда Бакуша, і переслала ту світлину до Лівії. Там повірили, що це справді названий політичний еміґрант, який знайшов був прибіжище в Єгипті, і в підпорядкованому уряді пропаґандивному апараті появився офіційний комунікат, що лівійські „патріоти" вбили „ворога народу" Абделя Бакуша. Зараз після появи того комунікату, президент Мубарак скликав пресову конференцію, на яку явився в товаристві нібито вбитого політичного еміґранта і ствердив, що закоханий у тероризмі Муаммар Каддафі признається навіть до таких актів терору, яких він не доконав.

Тепер Муаммар Каддафі мститься за той затіяний Єгиптом жарт на керівниках власної розвідки, яка дала зловити себе на ґачок єгипетської інтриґи. Виїхавши до недалекої незалежної Мальти він нахвалявся там, що не боїться Америки, ані цілого західнього бльоку НАТО і жадав відкликання військової фльоти членських країн НАТО з Середземного моря, чого, очевидно, Захід не взяв поважно. Зате Муаммар Каддафі скомпромітувався своїм тероризмом ще гірше, коли він виспав до Єгипту чотирьох своїх аґентів для вербування охочих виконувати за гроші акти терору. Єгипетська розвідка, яка тісно співпрацює з розвідками західніх країн, доставила лівійським терористам такого ніби добровольця, насправді єгипетського старшину, який допоміг єгипетським властям заарештувати всіх чотирьох вислужників Муаммара Каддафі.

На сході, в Афраці чи Азії, не церемоняться такими в'язнями і знаходять способи, щоб ті в'язні „виспівали" все, що знають. У висліді їхніх зізнань єгипетський президент Госні Мубарак звернувся з закликом до всього вільного світу, в першу чергу, до країни НАТО, щоб зорганізувати міжнародну акцію поборювання тероризму. Він виявив, що Муаммар Каддафі заклав у Лівії цілу школу тероризму, в якій „професорами" є специ московського КҐБ, а „студентами", кандидатами на фахово вишколених терористів, прислані з Ірану звеличники аятоли Хомейні. Єгипетський президент назвав по імени лідерів вільного світу, що їх Муаммар Каддафі вписав на листу жертв своїх опричників. На першому місті стоїть британський прем'єр Марґарет Тачер, але виявилося, що Муаммар Каддафі був причетним також до недавнього вбивства індійського прем'єра Індіри Ґанді.

Навіть тероризм мусуть знати межі, поза які рисковано пускатися. Міжнародний тероризм розрісся до таких розмірів, що треба дійсно дивуватися, що ще не зорганізовано міжнародної контракції. Центром всього цього тероризму є, очевидно, Москва, але постали й такі інші осередки терористичної дії, як, наприклад, Іран під кермою аятоли Хомейні; Лівія під проводом Муаммара Каддафі і Сирія з президентом Гафезом ель-Ассадом. У цій новітній оркестрі перестав грати першу скрипку Яссір Арафат, голова Палестинської Визвольної Орґанізації, який довгий час був наче символом тероризму, зверненим в першу чергу, проти Ізраїля. Злочини тероризму не можуть тривати вічно. Спорадичні акти терору будуть і далі траплятися, але не може вільний світ терпіти, щоб існували „школи тероризму" та щоб гинули з рук вишколених платних вбивників чи самогубних фанатиків найвидатніші державні мужі й жінки. Провід у зорганізованій боротьбі проти тероризму повинна перебрати Америка у тісній співпраці з усіма, для яких закон і порядок не є пустими звуками.

Петро Саварин

В АЛЬБОМ БАТЬКОВІ – СОЮЗОВІ З НАГОДИ 90—РІЧЧЯ

(Промова, виголошена на концерті з нагоди 90-річчя УНСоюзу в Торонто у неділю, 28-го жовтня).

На самому вступі скажу, що промовляти на святкуванні 90-річчя УНС у Канаді вважаю собі за честь. Ще більше радію тим, що маю нагоду привітати УНС з його 90-річчям, так би мовити, офіційно, від Президії Секретаріяту СКВУ. Вправді, я вислав УНС гратуляції листовно ще перед днем його народження в лютому ц.р., який я перечитаю на кінець, але лист той короткий, а живе слово — живим словом.

Всі, що читають українську пресу, а зокрема „Свободу", вже багато знають про ювілей, 90-річчя Батька-Союзу, чи, як слушно інші кажуть, цієї „української заморської твердині". Але який батько в день свого народження не радий почути теплих слів признання і любови від всіх своїх дітей ще раз і ще раз? І тому не дивуйтеся, коли й я, вслід за великою кількістю інших, своїх і чужих, скажу, як дуже цінить і любить вся українська спільнота УНС, і з яким подивом глядить на його пройдений шлях, і як щиро бажає йому росту й успіхів на майбутнє. Мене, мушу признатись, з одного боку, дуже зворушують ще передвоєнні заклики УНС „вибрати папери", тобто ставати повноправними громадянами Америки, а з другого боку, постійні пригадки УНС, що „ми — частина великого й славного українського народу", і що „ми не сміємо забувати Матері, яка нас породила, ні наших братів, що в неволі", та прикласти й своїх рук до „з'єднання всіх українців в одну самостійну державу з порядками наскрізь демократичними". Проповідувати подвійну, так би сказати, бо до Америки й України рівночасно, льояльність тепер у 1980 роки не штука, самозрозуміло, алеж це робив УНС ще в 1900-му році! („Свобода", 17-го жовтня 1900 р.). Те саме можна сказати про „наскрізь демократичні порядки", систему, про яку навіть тепер величезна більшість народів світу може тільки мріяти, а яких вже в 1900-му році бажав УНС українському народові на рідних землях.

Мушу теж признатись, що мене не менше зворушує слово предсідника на 20-ій Конвенції УНС 1941 року в Гаррісбурзі, Миколи Мурашка. Як знаємо, того ж року „блискавичною війною" рушили на наші землі армії божевільного Гітлера і у висліді Україна згубила 10 мільйонів осіб, повну четвертину свого населення. Відкриваючи ту конвенцію, як пише редактор Антін Драган, Микола Мурашко пригадав, що в тому самому місті відбулася 24 роки тому „в часі грізних подій і нещасть Першої світової війни" 14-та Конвенція, та що „сьогодні, як і тоді, відчуваємо біль і терпіння наших братів у старім краю", які не мають змоги заговорити про себе, і тому цей голос, — сказав Мурашко, — підносимо ми, американські українці". Отак, брати, отак, сестри! Кров густіша за воду, а любов до свого народу не знає ні меж, ні кордонів!

22-го лютого ц.р. минуло 90 років від дня народження цієї найстаршої, найбільшої, найбагатішої, а що важливіше, цієї найбільш впливової і заслуженої нашої братської організації у вільному світі. Організації, що почалась із злуки 13-ти відділів, 439-ох членів і 220 дол. 35 центів майна, а під сучасну пору начисляє коло 80,000 членства і коло 80 мільйонів майна. Але чи в кількості членів і в сумі капіталу тільки справа? Ніколи! Справа в тім, що вона за свої 90 років проробила, чим вона вписалася в історію Америки, українців в Америці та цілого нашого народу, де б він не проживав. А дивлячись з цієї точки зору, то УНС має чим похвалитися! Гляньмо на УНС хоч би з точки зору історії поселення українців в ЗСА. Як пише вже згадуваний мною ред. Антін Драган, повної наукової історії українського поселення в ЗСА немає, але є „Свобода", є ювілейні книги, є календарі-альманахи, є протоколи керівних органів УНС, а в них — гори матеріялів, маса інформацій, багатющі джерела до такої історії, і всіх їх завдячуємо — УНС. Цитую: „Не було бо в житті й розвитку українців в Америці важливішої події, не було більшої радости чи більшого смутку, більшого успіху чи більшої невдачі, як і більшої мудрости чи якоїсь більшої глупоти, щоб вони не мали свого відгомону у протоколах з конвенцій УНС" - пише редактор Драган. Згадавши „Свободу", хочу згадати, що в ній, цій вірній подрузі УНС, віддзеркалена не тільки історія поселення українців в ЗСА, але й Канади, бо о. Нестор Дмитрів після своїх відвідин Канади, свої враження із подорожі по Канаді описує в тій же „Свободі". Ніде правди діти: „Свобода" сьогодні є найстаршим українським щоденником у вільному світі, а Канада й досі свого щоденника не має.

Побувавши недавно на Союзівці, на III Пластовому Конгресі, я кілька разів зупинявся біля пам'ятника о. Григорію Грушці, редакторові „Свободи", який подав ідею заснування УНС. Зупиняючись, я з вдячністю думав: що за людина, що за патріот, яка далекозорість, який дух! А згадуючи о. Грушку, я згадав й о. Івана Констанкевича, і Теодозія Талпаша, першого предсідника, інших членів-засновників, як і пізніших провідників, таких як Дмитро Га-

(Закінчення на стор. 4)

О. І.

ЯК ЗІЗНАВАЛИ СВІДКИ В КОНҐРЕСІ

Як відомо, підкомісія міжнародних справ в Палаті репрезентантів перевела переслухання в справі законопроєкту ч. 4459 про створення Комісії для дослідження причини і наслідків голоду в Україні в 1932-33 роках. Переслухання проводили: голова підкомісії конґресмен Ден Майка з Фльориди та два члени підкомісії Ґас Ятрон з Пенсильванії і конґресмен Бенджамин Ґіллман з Ню Йорк стейту. Конгресову залю та коридор заповнили представники преси, зацікавлені жителі столичного міста та численна група осіб з організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні.

Перший промовець, який сам бажав свідчити перед підкомісією, сенатор Денис Де'Консіні з Арізони, коспонзор голодового законопроєкту, висловив свою підтримку і при тому повідомив, що Сенат уже його затвердив.

Ця комісія має діяти на протязі наступних трьох років, а на її працю призначено 400,000 долярів. Він сказав, що український голокост майже невідомий в світі, а сучасні і майбутні покоління повинні знати причини смерти сімох мільйонів українців.

Другим свідком був конґресмен Джеймс Флоріо з Ню Джерзі, який був першим внескодавцем цього законопроєкту до Конґресу. Він сказав підкомісії, що голодовий законопроєкт є нашим зобов'язанням перед жертвами та живими свідками цього страшного і призабутого голокосту. Основна аналіза причин голоду в Україні є конечно потрібна, щоб подібна трагедія знову не повторилася.

Далі свідчила конґресменка Марсі Каптур, яка заявила, що походить з польської родини, яка жила колись в Україні, в Проскурові. Її прабабка загинула під час Великого Голоду, рятуючи українських сиріт. Державна комісія має стати пам'ятником для жертв Великого Голоду в Україні, які не можуть самі про себе говорити, — заявила конґресменка.

Державний департамент репрезентував Робі Палмер. Він твердив, що вивчення українського голокосту — це вузьке завдання, бо крім 7 мільйонів українців, загинуло ще біля 3 мільйонів людей інших республік і заявив, що вже досить видань про голод, і тому не треба те саме повторяти. Рівнож він сказав, що президент Реґен підтримує вивчення Великого Голоду. На запит предсідника підкомісії, що саме зробив Державний департамент для вивчення та розповсюдження інформацій про голод в Україні, Робі Палмер відповів, що всіх деталів не пам'ятає.

Як перший з трьох свідків американського суспільства виступив Ігор Ольшанівський, координатор організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні, який вже в 1983 році на сходинах управи АОЛПУ висунув плян голодового законопроєкту. Він звернув увагу членам підкомісії на конечну потребу затвердження законопроєкту якнайскорше, бо число людей, що пережили голод, меншає. Він пригадав теж, що Микола Руденко, голова Української Гельсінкської Групи, вже вісім років тому закликав світ звернути увагу на совєтське народовбивство в Україні.

Далі зізнавав Дейвид Рот, представник Американсько-Жидівського Комітету, організація, котра має значну пошану в американському житті. Він настоював на тому, щоб комісія засередилась над голодом в Україні та не поширювали вивчення цієї трагедії на весь СССР. У німецьких концентраційних таборах загинуло багато людей різних національностей, але основним завданням фашистів було убити кожного жида в Европі; подібно український голокост був звернений проти українців. Він сказав, що цей законопроєкт повинен стати власністю українців, народові яких завдано найбільше болю. Захоплююче та ефективне свідчення викликало замітне враження на всіх присутніх.

Останнім свідком був Джан Кромковскі, голова Крайового Центру для міських і етнічних справ, в який входять різні етнічні організації всього світу. Він свідчив за підтримання голодового законоптоєкту в Конґресі і теж, як представник польської американської громади, підкреслив солідарність польських американців з українцями в цій справі.

Голова підкомісії Ден Майка, кінчаючи переслухання, подякував усім і сказав, що до цього часу мало був поінформований про український голокост, але навчився аж тепер і голодова комісія є надзвичайно потрібна. При тому він звернув увагу, що хоч справа є дуже пильна, то для затвердження законопроєкту цілим Конґресом бракує вже часу в цьому році.

Декому здавалось, що цього року законопроєкт не вийде на денне світло. Однорічна наполеглива праця, що її провела організація Американці в обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ) та до якої приєдналась майже вся українська громада в Америці й Канаді, не могла закінчитися не завершеним вислідом, АОЛПУ, приготована на всі несподіванки, заздалегідь

(Закінчення на стор. 6)

ПРО ЦЕ І ТЕ

ПРО ДОБРІ ПОРАДИ

Чи не траплялося вам, дорогі читачі, в житті таке, що ваші добрі, а то і не дуже добрі приятелі, у найбільш невідповідній хвилині давали вам „добрі поради"? Мовляв, треба було зробити так, як вони уважають за правильне, або чому ви не поступили інакше в тому випадку, чому не сказали так, а не сяк...

Часто ті поради приходять справді з доброго серця, али коли вам не до них, то бере вас неабияка досада, коли ви їх слухаєте, знаючи, що вже не можна зробити нічого, що вам дораджують.

Часом можна було б справді не одне змінити, але поради приходять запізно. Проте, коли бажаєте мати помічну руку, а дістаєте лише хай навіть найкращі, але слова, то багато користи з того немає.

Гірша справа, коли такі „добрі поради" дістаєте у громадському житті, а тут вони дуже й дуже у нас численні.

Майже при кожній громадській імпрезі, чи громадському ділі можна завважити тих готових до поради і до критики. Стоять вони собі збоку, обсервують, що інші роблять, а тоді голосно, чи менше голосно починають свою серію „добрих порад": бо чому так, а не інакше, чому не зроблено того, що на їх думку єдине доцільне, чому в українців „завжди працюється, не продумавши наперед" і т.д.

Але коли ті, на голови яких сиплються усі критики і поради, коротко пропонують, щоб ці, які їх висловлюють, взялися самі до діла, тоді автори „добрих порад" негайно усуваються і більше їх не побачите. Ясно, слова плинуть легко, а до праці треба рук і охоти.

Ось недавно мали ми нагоду прислуховуватись до цілого ряду порад з приводу одної події, що струснула частиною нашої спільноти в ЗСА. Горстка людей старалася допомогти та зробити, що було можливе в таких обставинах, де допомоги треба було негайно, без роздумувань „щоби було, якби було".

А поруч стояв ряд наших відомих загально громадян і... давали добрі поради, що цій горстці робити. Усі вони, однак, були далекі, щоб самим стати у ряд і прийнаймні запитатися: що можна в тій ситуації допомогти?

Таке трапляється у нас не перший і, напевно, не останній раз. Але коли б в нашій спільноті було стільки готових до праці, як до поради людей, то ми могли б перевернути гори.

О-КА

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

МОЛОДЬ ЗАПРОШУЄ

Переглядаючи нашу пресу, часто бачу питання: „Де наша молодь?" Також часто читаю нарікання, що наша молодь не ходить на імпрези і не бере участи в громадському житті. Дуже можливо, що закиди є слушні, але вони не відносяться до всієї української молоді. Я бажаю познайомити вас з групою молодих українців, що плекають українське танцювальне мистецтво: група „Сизокрилі" під мистецьким керівництвом Роми Прийми-Богачевської.

Рік-річно ця група часто виступає перед українською і чужинецькою публікою. Ми зі задоволенням приймаємо оплески, бо це заохочує нас працювати і старатися, щоб наші слідуючі виступи були ще кращі. Це вимагає багато праці і часу від Роми Прийми-Богачевської, нас і наших батьків.

Минулого року наша група пережила кілька прикрих місяців, бо ми не мали залі для проб. Ніхто не хотів нас примістити і ми думали, що наша праця пропаде. На щастя, знайшлись люди, що зрозуміли наше невідрадне становище і відступили нам залю для проб в православній церкві Св. Трійці при Брум стріт. Група „Сизокрилі" почувається до милого обов'язку зложити прилюдну подяку о. пароховi і церковному комітетові. Після успішного літа (з виступами на „Верховині", Союзівці і в Айзенгавер Парку в Ню Йорку) ми починаємо новий сезон в новому приміщенні.

Слідуючий рік це буде рік подвійного ювілею: 20-ліття балетної студій Роми Прийми-Богачевської і 10-ліття танцювальних таборів на „Верховині" в Ґлен Спей, Н. Й. Запрошуємо колишніх танцюристів, теперішніх учнів і їхніх батьків взяти участь в зустрічі, що відбудеться в суботу 8-го грудня ц.р., в православній церкві при Брум стріт. Рівнож радо привітаємо колишніх учасників на тритижневому танцювальному таборі, що відбудеться на „Верховині" від 29-го червня до 21-го липня 1985 року.

Молодих людей з Ню Йорку і околиці, що люблять танцювати, запрошуємо стати членами групи „Сизокрилі".

Ліда Залуцька
Ню Йорк, Н.Й.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Іван Кравчук

ЖІНКА МОЖЕ Й ПОМОЖЕ

(В основі — правдиве)

Господиня ледве в'язала кінці; наганяла картоплями й дітей ними напихала. А чоловік до пересади ласувався куривом-цигарами, які сам собі начиняв міцнішим дорожчим тютюном. Дружина і показувала на добрий приклад чоловіків, що не курять або перестали курити, і до розуму, до сорому й сумління промовляла; для добра й здоров'я дітей слізно просила, а він:

Жалієш мені цієї приємности?

Таж ця „приємність" вже тобі в грудях старою органкою грає!

Не танцюй, не танцюй, казав же тобі, що від Нового Року перестану.

І скільки ж то на обіцянках уже пройшло тих нових років?

— Виходить, що той новий рік, від якого я обіцяв перестати курити, ще не прийшов, — викручувався, ніби жартом.

— Зима за порогом, а діти не вбрані, не обуті, бо найперше гроші відходять з димом.

— Не рахуй грошей, — він нехотя відмахнувся рукою і продовжував флегматично, — дітей за такі гроші не вбереш. Тютюн ще таки найдешевший.

— Ой, лишенько, ще й сміє казати, тютюн найдешевший. Адже йдеться не про один день — а про 366 днів в році про багато таких років; йдеться теж і про здоров'я родини. Я ж не присягала, що вічно буду дихати твоїм смердючим димом, та ще й дітей ним затроювати.

— Але перед шлюбом, той дим тобі пахнув, правда?!

— Щоб я тоді була сказала: перестань, бо не вийду за тебе заміж! Тоді ти був би поступився, а тепер — хоч гинь...

— Не бійся, від тютюневого диму ще ніхто не вмер і ти не помреш; дітям теж не шкодить. Мій батько й дідо теж курили, і я здоровий, як кінь. А від років до вічности — ще далеко, далеко.

Далі спір за куриво розгортався так, що дружині урвався терпець і вона з повною рішучість рискнула:

Або ти перестанеш димити, або підеш геть, здому, на штири вітри! Чуєш?! Вибирай одне із двох!

— І не перестану, і не піду здому! Чуєш? Ні! Не перестану! Не дочекаєш! — вигукнув ще рішучіше. А потім півголосно собі ще й пробурмотів: Двадцять років курю... при войску був — на фронті, під Піявою... За Україну грудь наставляв, а тепер на її наказ маю перестати курити. Ні! Не дочекаєш! Що вартий хлоп, який не курить і не вип'є — гірше баби.

Почувши таке рішуча „ні", дружина зразу зробила тактичний „рікцуг". „Треба йнакше", — подумала.

Хатній вихор притих. А тимчасом вона пішла до доброї „кумушки" на „консиліюм". Кого й як вона обмовляла — не важливо. Але якісь важливі рішення постановили, бо кумушка, чоловік якої теж налогово курив і раптово перестав, прикінці напоминала свою подругу: „Попробуйте, кумо, ще такої штуки. Не бійтеся. Помогло моєму, поможе й вашому".

Хоч дружина далі наганяла картоплями, і діти були не обуті, але з того часу вона була цілком толерантною до чоловікового курива. „На штири вітри" загоїлось і забулось, а те, що вирішила на „консиліюмі" за той час дозріло. Саме перед Новим Роком дружина дискретно заправила тютюн, чи, може, вже циграки лускою, чи то шкірочкою з оселедця, а може якоюсь іншою бідою. Чоловік з посмаком закурив, самовдоволено затягнув глибокого „шлюга", і... віддав те, що вчора з'їв. Прочунявши, наступного дня знову закурив. Приємність повторилася. Може й ще повторилася — не знаємо. В кожному разі, дружина таки добре налякалась. Побігла до кумушки. Але повернулась зрівноваженою і вже з готовою „діяґнозою".

— Це, чоловічку, вже боляка (улькус) в жолудку маєш, і так тобі бунтується, — промовила ласкаво, співчутливо.

— Боляка?! — Несподівано жахнувся чоловік.

— Ну так, від куріння дістав боляка. Так, як Василь Юськів.

— О, він довго хворів... Шкода, бо добрий був чоловік, але забагато пив і капут, від того пішов спати.

— Він теж забагато курив і бачиш?... Але ти вже тепер перейди на гостру дієту й вилікуєшся.

— Чому на гостру дієту? Треба ж перестати курити!

— Перестати курити — ще краще. Тоді вистачить пити молоко, й боляк загоїться. Наша корова вже запустилася. Але я для тебе попрошу молока від сусідів.

І так уже від Нового Року „налоговий" курець раптом змінив свій погляд та „приємність" і перестав курити. А згодом ще й хвалився, що в нього свідомість доцільности, постанова й сильна воля завжди йдуть впарі: раз сказав ні, то ні!

• • •

В ЗСА теж зустрічаємо протинікотинні заходи. Вони, очевидно, не такі радикальні як вищенаведені. Наприклад, наліпки на авта. Їх можна купити з різними протинікотинними написами. Один із них в перекладі: „Поцілувати курця — це так, немов би вилизати стару попільничку", або „якщо мусите курити, то не видмухайте" тощо.

Такі наліпки читають і не без відгуку. Наприклад, водій знайшов припняту під „вайпером" карточку з ось такою реплікою: „Вилизати стару попільничку, то ще можливо, але як вимести старий комин, коли, згідно з дослідженням Гамбурзького університету в Німеччині в кубічному міліметрі тютюнового диму міститься аж від 200 до 500 мільйонів твердих часточок. Якщо курець викурює 20 цигарок денно, то за 20 років, у його дихальних органах відкладеться близько шести кілограмів такого пилу".

ЛІТОПИС

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО

Ч. 1-2 1984 Рік III.

ПРОГОЛОШЕННЯ 1984 РОКУ РОКОМ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

ЗВЕРНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА

В 1984 році відзначаємо 50-ліття смерти Михайла Сергійовича Грушевського (1866-1934), найвидатнішого українського історика й одного з найвидатніших діячів українського національного відродження XX століття.

Як автор монументальної „Історії України-Руси" М. Грушевський поклав міцні підвалини для національно-державного відродження України, відкриваючи правдивий образ історичного розвитку українського народу. Історична схема М. Грушевського встановила і обґрунтувала самостійність українського історичного процесу.

Як найвидатніший організатор українського наукового життя Михайло Грушевський спричинився до великого піднесення української історичної науки і введення її як рівнорядного учасника до світового й культурного процесу.

Як громадсько-політичний діяч М. Грушевський очолив українську національну революцію XX століття і став головою Української Центральної Ради і першим президентом Української Народної Республіки.

Михайло Грушевський був символом всеукраїнського національного єднання, що його розумів він як з'єднання всіх частин української землі і української нації в єдиному національно-державному і національно-культурному організмі.

Совєтська влада вважає М. Грушевського за найбільшого ворога комуністично-московського режиму на Україні. Його твори фактично заборонені, його ім'я стало символом т.зв. „буржуазного націоналізму". Боротьба проти історичної схеми і творчости М. Грушевського в поневоленій Україні посилюється і набуває все більшої гостроти.

Українське Історичне Товариство проголошує 1984 рік Роком Михайла Грушевського. У зв'язку з цим УІТ плянує видання окремих збірників і біо-бібліографії М. Грушевського українською і англійською мовами, присвячених його життю і творчості. Також заплянoвано видати однотомник вибраних праць Михайла Грушевського і відбути у співпраці з іншими установами цілу низку конференцій у США й Канаді для відзначення його діяльности.

Закликаємо українську громаду у вільному світі гідно відзначити 50-ліття смерти Великого Сина українського народу, який ціле життя присвятив праці й боротьбі за краще майбутнє України.

За Президію УІТ

Олександер Оглоблин
почесний голова

Марко Антонович
заступник голови

Любомир Винар
голова

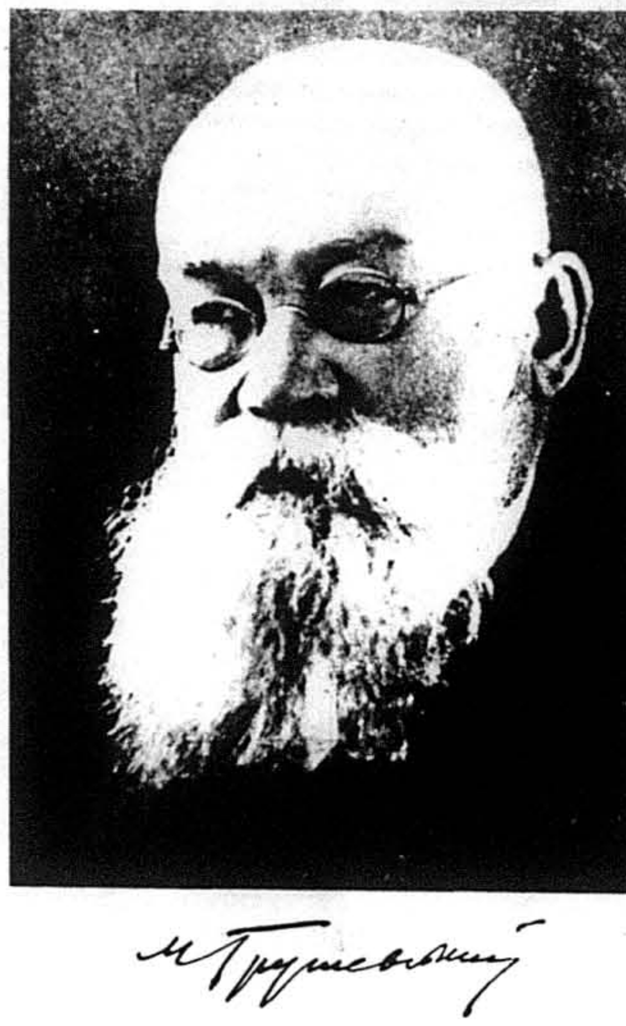
Олександер Домбровський
науковий секретар

Здано до друку науковий збірник Михайла Грушевського

Ню Йорк (П.С.). — У відносно короткому часі появився науковий збірник, присвячений пам'яті проф. Михайла Грушевського, 50-ліття смерти якого відзначуємо в 1984 році. Це видання Українського Історичного Товариства появляється як спеціяльний випуск „Українського Історика". Збірник містить праці видатних українських і неукраїнських вчених, присвячені життю і творчості найвидатнішого українського історика, а також архівні матеріяли. У першій частині видання поміщено такі праці: Любомир Винар — „У 50-ті роковини смерти М. Грушевського. Вступ до Грушевськознавства"; Гельмуд Найбавер — „Михайло Грушевський — значення його спадщини" (німецькою мовою), Мирон Кордуба — „Михайло Грушевський, як учений" (переклад з польської мови проф. В. Ящуна); Марко Антонович — „О. Кониський і М. Грушевський"; Ігор Каменецький — „Загранична політика М. Грушевського, 1917-1918"; Ол. Домбровський — „Географічний фактор в ранньоісторичній схемі „Історії України Руси" М. Грушевського"; Теодор Мацьків — „Гетьман Іван Мазепа в працях М. Грушевського"; Любомир Винар — „Михайло Грушевський і Загальні Збори НТШ в 1913 році"; Василь Ленцик — „М. Грушевський в оцінці своїх студентів"; Петро Стерчо — „НТШ і видання Історії України Руси в англійській мові"; Іван Кедрин — „Михайло Грушевський — не один, а більше їх" (дискусійна стаття). Із історіографічної спадщини М. Грушевського видруковано такі його праці: „Малороссійскія песні Миксимовича і століття української наукової праці", „Костомаров і новітня Україна", „П'ятдесят літ „Историческихъ пѣсень малорусского народа" Антоновича і Драгоманова". Окрема частина збірника присвячена відзначенню 150-ліття з року народження Володимира Антоновича (1834-1984), професора і керівника наукової праці М. Грушевського під час його університетських студій. У цьому відділі поміщено такі праці М. Грушевського: „Пам'яті Володимира Антоновича", „Володимир Антонович, основні ідеї його творчости і діяльности", „З соціяльно-національних концепцій Антоновича". Із публіцистичної спадщини Грушевського друкуються такі його статті: „В сімдесяті роковини Кирило-Методіївського братства", „Очищення огнем" і „В огні і бурі". З автобіографічних матеріялів друкується стаття М. Грушевського „Як мене спроваджено до Львова". У цьому числі збірника друкуються також архівні матеріяли з віденських архівів щодо діяльности М. Грушевського перед і під час війни за опрацюванням М. Антоновича п.н. „Справа Грушевського". Збірник закінчується „Бібліографією праць про Михайла Грушевського", яку опрацював Любомир Винар. Це видання начислює понад 300 сторінок. Усі передплатники „Українського Історика" одержать цей науковий Збірник.

Ціна видання 20 дол. Замовлення з поштовим переказом слід висилати до: „Ukrainian Historian", P.O. Box 312, Kent, Ohio 44240, USA.

НА ПОШАНУ АКАДЕМІКА МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО У П'ЯТДЕСЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ (1934 — 1984)

П'ятдесят років тому, 24 листопада 1934 року, відійшов у вічність Михайло Сергійович Грушевський, найвидатніший український історик, неперевершений організатор наукового життя і батько першої української держави в XX столітті. Відійшов один із найвидатніших будівничих української національної культури, науки і національно-державного відродження в 1918 році. І сьогодні, відзначаючи 50-ліття його передчасної смерти, хочемо поділитися декількома думками про його багатогранну діяльність і ролю в історії України.

В аналах української науки Михайло Грушевський записаний, як засновник української національної історіографії, яка базувалася на його схемі українського історичного процесу і включала об'єктивну періодизацію і термінологію української історії. „Історія України-Руси" до сьогодні залишилася неперевершеним твором української національної історіографії. Автор цих рядків повністю поділяє думки проф. Олександра Оглоблина, найвидатнішого сучасного українського історика, що цей монументальний твір є „камінь красугольний української історіографії... і в історичній перспективі 'Історія України-Руси' Грушевського завжди стоятиме поруч із Шевченковим 'Кобзарем'" (О. Оглоблин, Михайло Грушевський і українське національне відродження, „Український Історик" ч. 2-3, 1964, стор. 6).

Не підлягає сумніву, що проф. М. Грушевський був також неперевершеним організатором українського наукового життя. Завдяки його діяльности і його головства в Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові до 1913 року, це найстарше українське наукове товариство стояло своєю науковою працею нарівні національних академій наук в Европі. Його головство Українського Наукового Товариства в Києві безпосередньо причинилося до створення твердих основ під побудову Української Академії Наук, яка постала в Києві в 1918 році. Без огляду на те, як ми оцінюємо причини повороту М. Грушевського в Україну в 1924 році, — мусимо обєктивно ствердити, що праця М. Грушевського на форумі Всеукраїнської Академії Наук в 1920-их роках безпосередньо причинилася до ренесансу українознавчих наукових дисциплін, зокрема української історіографії, яка розвивалася в умовах безоглядного панування московського большевизму в Україні. Тут треба також ствердити, що наукову діяльність М. Грушевський розгортав без належних фінансових засобів. І коли сьогодні згадуємо його світлу пам'ять, майже неможливо зрозуміти джерела його енергії, динамізму й ідеалізму в науковій і науково-організаційній діяльности. Без перебільшення можемо сказати, що завдяки М. Грушевському наукове українознавство стало на твердий ґрунт в европейському науковому житті. Його наукова діяльність була унікальна і монументальна — тому Українське Історичне Товариство проголосило 1984 рік роком Михайла Грушевського. Це саме зробила Наукова Рада при СКВУ, яка є світовою надбудовою українських наукових установ. З громадських українських централь треба лише підкреслити заяву КУК в Канаді з приводу відзначення 50-ліття смерти Великого Українця. Інші громадські централі якось переочили або призабули цю знаменну річницю.

Якщо ідеться про політичну боротьбу за самобутність української культури і української нації, то Михайло Грушевський належав до передових борців за національне відродження України. І це не можна замовчувати або переочувати. Ми знаємо, що є різні критики „соціяліста" і „народника" М. Грушевського і взагалі українських народовців, які були правдивими пробудниками українського національного відродження в XIX столітті (Володимир Антонович, керівник наукової праці М. Грушевського і засновник української наукової історіографії, Ол. Кониський — видатний письменник і діяч, та інші). Проте ця критика базується більш на емоційности, як на обєктивній оцінці їхньої діяльности. Ми не кажемо, що Михайло Грушевський був „без гріха", і не робив у своїй діяльности деяких помилок, але мусимо відкинути всякі псевдонаукові гіпотези, що М. Грушевський причинився до „фізичної ліквідації української аристократії" або верстви „заможних селян". Такі „гіпотези" є радше обвинуваченнями, які не мають жадних джерельних основ і пропагуються, мабуть, на те, щоб принизити науковий і національний престиж Великого Українця. А якщо є дані про цю „шкідливу" діяльність, то вимагаємо, щоб автор цих „гіпотез" подав точні дані. Кого ж саме з української аристократії ліквідував М. Грушевський своєю науковою працею? Вже пора ці наклепи відкликати або подати джерельні дані, які ми тоді розглянемо. Докладніші дані про ці гіпотези читач знайде в статті проф. О. Пріцака „У століття народин М. Грушевського" („Листи до приятелів", чч. 157-159, 1966, стор. 13).

Совєтська українська історіографія розглядає М. Грушевського, як провідника українських „націоналістів", який очолив „українську буржуазну націоналістичну контрреволюцію," Так пише П. А. Коваленко в „Історіографії історії Української РСР" (Київ, 1983), який, зокрема, намагається заперечити історичну схему М. Грушевського, яка висунула постулят, що „загальноросійської історії нібито не може бути, а історію українського народу слід розглядати не лише без будь-якого зв'язку з російською, а й в цілковитому відриві від неї. Багатогранний процес історичного розвитку українського народу, його братні зв'язки з російським народом Грушевський намагається втиснути в прокрустове ложе цих вигаданих і антинаукових конструкцій" (Цит. пр., стор. 107). Не підлягає сумніву, що московські історики і їхні прислужники українські совєтські „історики" тепер посилюють боротьбу проти схеми і творчости М. Грушевського, який стоїть на перешкоді їхньої політичної концепції творення нового „совєтського народу" із своїм центром в Москві. Дореволюційна концепція російських істориків про „загальноросійську національність" і теперішня концепція „совєтського народу" пов'язані безпосередньо

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Грушевський

В ОГНІ Й БУРІ

(Друковано в „Літературно-Науковому Вістнику", том 69, кн. 1, 1918, стор. 109-110)

Україна пережила, з великою небезпекою для свого існування, страшну пробу в огні й бурі. Перейшла через глибоке провалля, яке розкрилось раптом на вступі нового її життя. Властиво, не можна навіть сказати, що перейшла. Переходить, це вірніше. І всі, кому близьке її життя, хто хоче бути гідним імени її громадянина, повинні приложити всі старання, напружити всі сили на те, щоб помогти їй перейти вповні, стати твердо на твердім ґрунті і забезпечити від можливого повторення таких страшних проб. Занадто багато й одної такої.

Правда, можливість такої грізної проби ввесь час висіла над Україною під час її визволення. Перший акт її самоозначення, великодній всеукраїнський з'їзд, уже пройшов під загрозою розгону „штиками революційної армії". Ми встигли вже забути цей маленький, але характеристичний інцидент, як забували скоро потім всі ті інші конфлікти й інциденти, які загрожували українському походові до волі й державности. Коли ці інциденти минали більш чи менш щасливо, не довівши до катастрофи, потім, оглядаючись на пройдене, ми мали навіть враження, — особливо ті, що дальше стояли від осередків нашого життя, — що українська справа йде гладко, розгортається дуже пляново. Але в дійсності вона ввесь час ішла від інциденту до інциденту, багато разів стояла під загрозою катастрофи. Під час Корніловщини і під час большевицького повстання, не згадуючи епізодів менш яскравих і менш критичних, як конфлікт з правительством з приводу організації генерального секретаріяту, з приводу інструкції, з приводу українських установчих зборів і таке інше. І кожний такий інцидент ставав тим небезпечніший, що за той час, так би сказати, зростала та українська ставка, яка стояла на кону, і можлива катастрофа грозила загибіллю все більших і більших національних і соціяльних досягнень, окуплених все більшими й більшими жертвами та зусиллями.

Тепер наш національно-політичний рахунок дійшов особливо високих позицій. Боротьба йде за закріплення самостійности й незалежности української республіки, за зібрання українських земель, за забезпечення основних соціяльних реформ. Програ загрожує такими страшенними втратами, що від самої думки про них спиняється серце. А тим часом не можна відмахуватись від цих мислей, не можна присипляти себе заспокоєннями, що якось то воно буде, якось зробиться само собою.

В великих болях родяться великі діла. Всі дотеперішні силкування провідних українських політиків, щоб народини нового життя пройшли якомога безболізно, без гострих розривів, без кровавих конфліктів, були даремні. Наша українська революція, на жаль, не розвивалась самостійно, вона весь час мусіла сорозміряти свій марш з конвульсивними рухами й киданнями революції російської, хаотичної й страшної. Вона потягнула нас через кров, через руїну, через огонь.

Мусимо йти, бо спинити походу не можна. Мусимо перейти через цей страшний огонь і знищення. Мусимо жертвувати всім, щоб урятувати найдорожче в цьому моменті: самостійність і незалежність нашого народу.

Мусимо згромадитись коло цієї мети всі, скільки нас є свідомих і відданих інтересам нашої батьківщини. Збитись в тісну і компактну фалангу, відложивши всі партійні й групові різниці, всі міркування про партійні вигоди й інтереси. Все мусить бути підпорядковане вимогам моменту — перед ними мусить відступити все інше. Вони такі великі, що кожна сила, кожна одиниця тепер на рахунку. Всяке ухилення від роботи, від відповідальности, від сповнення того обов'язку, який накладається моментом — являється дезертирством, негідним громадянина. Всяка самочинність, ухилення від громадської чи національної дисципліни являється недопустимим злочином.

Помилки нам потомство пробачить. Становище занадто трудне, а досвід і приготовання наше мале. Це не наша вина, коли ми чогось не зуміємо. Але відчути вагу моменту, потребу координації й організації, підпорядкування всіх своїх сил вимогам цеї хвилі — це наш обов'язок, і ухилення від нього не пробачить нам потомство. Це та вина, яка не може бути пробачена.

Конференції, присвячені М. Грушевському

За ініціятивою або співучастю Українського Історичного Товариства відбулися або відбудуться такі конференції:

Торонто — 9 червня 1984 — наукова конференція УІТ із співпрацею з Науковою Радою СКВ.

Ню Йорк — ініціятива УІТ, яку одобрила Управа УВАН, щоб 50-ліття смерти М. Грушевського українські наукові установи спільно відзначили окремою конференцією. Правдоподібно, відбудеться в грудні.

Вінніпеґ — УІТ бере участь в науковій конференції, улаштованій УВАН в Канаді.

Монтреаль — УІТ спільно з НТШ в Монтреалі влаштовує конференцію М. Грушевського.

Клівленд — УІТ спільно з Асоціяцією Університетських Професорів і НТШ в Огайо підготовляє наукову конференцію.

Чикаго — УІТ на форумі річної конференції Американської Історичної Асоціяції відбуде наукову конференцію в грудні.

Мюнхен — За ініціятивою Товариства, УВУ і УІТ відбудуть наукову конференцію, присвячену М. Грушевському в грудні.

ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА
(Хто над чим працює)

Олександер Оглоблин — Нариси української наукової історіографії;

Марко Антонович — Діяльність українських громад в XIX ст.;

Любомир Винар — Рання історія української козаччини; М. Грушевський (монографія);

Тарас Гунчак — Україна в Другій світовій війні;

Олександер Домбровський — Геродотова Скитія (переклад і коментарі);

Орест Субтельний — Україна в XVIII стол.;

Богдан Винар — Історичний розвиток української економічної думки;

Юрій Бойко — Історія української літератури;

Ігор Каменецький — Україна і Німеччина в 20 стол. (монографія);

Олександер Баран — Козацько-перські зв'язки в XVII стол.;

Теодор Мацьків — Англія, Швеція, Україна і українське питання, 1700-1721;

Олександер Стовба — Рід Косачів;

Михайло Пап — Російський імперіялізм;

Роман Сербин — Українські недільні школи;

Дмитро Штогрин — Поетична спадщина О. Кандиби-Ольжича;

М. Приймак — Участь канадських українців в Другій світовій війні;

Богдан Цюцюра — Діяльність українців у Віденському парляменті;

В. Маруняк — Публіцистична творчість Олега Кандиби;

Увага: проситься усіх членів УІТ надсилати їхні публікації і інформації про їхню наукову діяльність (наукові конференції, з'їзди тощо).

Відійшли у вічність — наші втрати

Управа УІТ ділиться із українською громадою сумною вісткою, що недавно відійшли у вічність такі члени УІТ:

Проф. д-р Іван Лисяк-Рудницький — дійсний член УІТ, співробітник „Українського Історика", видатний український історик. Помер 25 квітня 1984 р.

Архиєпископ Марко — член-меценат УІТ, який допомагав в розбудові „Українського Історика" своїми щедрими пожертвами. Видатний український церковний і суспільний діяч. Помер 5-го серпня 1984 року.

Д-р медицини Роман Лисяк — член-меценат УІТ, великий прихильник діяльности Товариства. Щедрими пожертвами причинився до розбудови „Українського Історика". Помер у вересні 1984 року.

Інж. Стефан Юрій Процюк — дійсний член УІТ, видатний український економіст і професійний та суспільний діяч. Помер 12-го жовтня, 1984 року.

Отець шамбелян Петро Липин — член-прихильник УІТ, видатний церковно-громадський діяч. Помер 19-го жовтня 1984 року.

Проф. д-р Борис Левицький — дійсний член і голова Европейського Відділу УІТ, автор численних наукових праць з ділянки совєтознавства. Помер 28-го жовтня 1984 року в Мюнхені.

Управа УІТ складає найглибші співчуття достойним Родинам Покійних.

ВІЧНА ІМ ПАМ'ЯТЬ!

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА
(Конференції — З'їзди — Доповіді)

• В днях 16-го і 17-го квітня 1983 року відбулася у приміщенні Інституту ім. св. Володимира наукова конференція УІТ в Торонто, присвячена актуальним питанням української національної історіографії. Конференція відбулася з нагоди відзначення 20-літньої появи „Українського Історика", єдиного українського історичного журналу в діяспорі й офіціозу УІТ.

Конференцією проводив голова УІТ Любомир Винар, а доповіді виголосили: Олександер Домбровський „Рання історія Руси-України на сучасному етапі дослідів"; Марко Антонович „Спотворення української історії XIX ст. в УССР"; Михайло Пап „Помилкова концепція історії України і СССР в американській науці"; Теодор Мацьків „Українсько-жидівські взаємовідносини з історичної перспективи". Наступного дня, у неділю, відбулася зустріч УІТ з громадянством Торонто, під час якої історик Л. Винар виголосив доповідь на тему „Сучасний стан української історичної науки та завдання 'Українського Історика'". Господарем конференції було Представництво „Українського Історика" на Онтаріо, яке очолює Карпо Микитчук.

• В Іллинойському університеті в Урбані відбулася наукова конференція п.н. „Історія України: цьогочасні досліди і перспективи". Головним організатором конференції був Дмитро Штогрин, член УІТ, а в програмову комісію входили історики: Любомир Винар, Степан Горак, Джан Решетар і Дмитро Штогрин. В конференції брали участь зі своїми доповідями члени УІТ.

• 25-го червня 1983 року в університеті Джан Каррол відбулася наукова конференція на тему: „Російський імперіялізм: колишній, теперішній і майбутній". Конференцію спонзорували Інститут для совєтських і східньоевропейських студій при університеті Джан Каррол, Українське Історичне Товариство і Світовий Конгрес Вільних Українців. Відповідальний за програму був директор інституту Михайло Пап, який також проводив конференцію. З рамени УІТ доповідь виголосив голова Любомир Винар „Російський імперіялізм і колоніялізм в совєтській історіографії".

• Ректорат Українського Вільного Університету в Мюнхені влаштував 21-го жовтня 1983 року академічний вечір з доповіддю голови УІТ Любомира Винара на тему „Сучасний стан української історичної науки й завдання українських істориків" з нагоди 20-ліття „Українського Історика". Доповідач обговорив різні важливі проєкти, що їх реа-

(Закінчення на стор. 4)

ВИДАВНИЧИЙ ФОНД ІМ. МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА І УСТАНОВ

З нагоди відзначення 50-ліття смерти академіка Михайла Грушевського (1934-1984), найвидатнішого українського історика, неперевершеного організатора наукового життя і першого президента Української Народної Республіки, Українське Історичне Товариство заснувало Видавничий Фонд ім. М. Грушевського. Цей Фонд призначений для видання наукових і публіцистичних праць М. Грушевського, а також досліджень присвячених його життю, діяльності і творчості. Завданням УІТ, з допомогою українського громадянства, є наразі зібрати 50,000 долярів на заплановані видання. Дотепер лише зібрано на Фонд 7,500 дол.

Звертаємося до громадянства і українських установ допомогти розбудувати цей Фонд і уможливити УІТ зреалізувати заплановані видання для тривалого відзначення діяльности і творчости Великого Українця, який все своє життя віддав для служби рідному народові.

Дотепер здано до друку таки видання:

1. Науковий Збірник, присвячений М. Грушевському, що появляється як спеціяльний випуск „Українського Історика".
2. Михайло Грушевський: бібліографічні дослідження за редакцією проф. Л. Винара. Видання начислює понад 200 стор. друку і є необхідним у вивченні діяльности і творчости М. Грушевського.

Підготовляються до друку такі видання:

1. Збірник наукових праць проф. М. Грушевського, присвячених головним чином національному відродженню України і діячам в XIX і XX стол. Цей збірник бажаємо також видати в англійському перекладі.
2. Збірник публіцистичних праць М. Грушевського (вибір найважливіших публіцистичних статтей історика).
3. Збірник джерельних матеріялів про М. Грушевського.
4. Продовження видання серії УІТ: Грушевськіяна.

Ці проєкти УІТ зможе завершити лише за допомогою українського громадянства і установ. УІТ проголосило 1984 рік — Роком Михайла Грушевського, і віримо, що в цьому році і протягом двох наступних, значну частину запляналованого зможемо зреалізувати. Просимо усіх громадян скласти одноразову пожертву на Видавничий Фонд Грушевського. Жертводавці, які складуть 500 дол. або більше, стають заразом членами-фундаторами Українського Історичного Товариства. Зокрема звертаємося з проханням до українських організацій, відділів українських братських союзів й інших установ з проханням допомогти у виданні цих важливих публікацій.

СПОВНІМ СВІЙ СВЯЩЕННИЙ ОБОВ'ЯЗОК СУПРОТИ НАЙВИДАТНІШОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА І БАТЬКА ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В XX СТОЛІТТІ.

Пожертви проситься висилати чековими переказами на адресу:

Ukrainian Historical Association
Hrushevsky Fund
P.O. Box 312
Kent. Ohio 44240
U.S.A.

або

Ukrainian Historical Association
Hrushevsky Fund
3804 Oxford Ave.
Montreal, Quebec
Canada H4A 2Y2

Згори дякуємо за Ваше вирозуміння і допомогу.

Управа Українського Історичного Товариства.

ЗАЯВА

У зв'язку із видавничою діяльністю УІТ складаю пожертву на Видавничий Фонд ім. Михайла Грушевського в сумі ---------------------------- дол.

Ім'я і прізвище. ----------------------------

Адреса ----------------------------

Підпис ----------------------------

Дата ----------------------------

Проситься адресу подати англійською мовою.

СТАВАЙТЕ БУДІВНИЧИМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ. ДАЛЬША ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ У.І.Т. У ВЕЛИКІЙ МІРІ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ВАШОЇ ДОПОМОГИ. ТАКОЖ ДАЛЬША РОЗБУДОВА ЄДИНОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ЖУРНАЛУ „УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА" ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ВАШОЇ МАТЕРІЯЛЬНОЇ ПІДДЕРЖКИ.

На пошану...

(Закінчення зі стор. 3)

з московсько-комуністичним імперіялізмом і колоніялізмом, проти якого ціле своє життя воював М. Грушевський. Саме тому сьогодні схема історії Грушевського є для них скрайньо небезпечна, а його „Історія України-Руси", як своєчасно писав проф. О. Оглоблин, залишилася страшною зброєю для ворогів українства.

Також сьогодні знаходимо критиків державно-творчої діяльности М. Грушевського, як голови Української Центральної Ради і президента Української Народньої Республіки. Мусимо пригадати, що ця демократична республіка народилася серед надзвичайно складних умовин революційної боротьби в Україні і важких міжнародних ускладнень. Не зважаючи на всі недомагання тодішних провідників і непідготову українських народних мас до власної державности, під проводом М. Грушевського Україна стала суверенною і незалежною державою. І на цій традиції опирається українська визвольна боротьба за державність. Тут для ілюстрації цікаво згадати текст Універсалу Української Головної Визвольної Ради, яка намагалася стати координаційним і головним центром української визвольної боротьби в 1944 році. В цьому цікавому і важливому документі автори нав'язують безпосередньо до української визвольної боротьби в 1917-1918 роках, яка, як відомо, проходила під проводом М. Грушевського. Не знаємо, чому в цьому універсалі нема згадки про державний акт з 30 червня 1941 року? (дивись Універсал УГВР з червня 1944 року, „Літопис Української Повстанської Армії", т. 8, 1980, стор. 38). Логічно виходило б, що УГВР і УПА в 1944 році бажали нав'язати безпосередньо до державницьких традицій 1917 і 1918 років. Отже, немає підстави, щоб прихильники УГВР і ОУН (р) промовчували або переочували в 1984 році державно-творчу діяльність М. Грушевського, цього правдивото батька української демократичної республіки.

Сьогодні, коли відзначаємо 50-ліття проф. М. Грушевського, мусимо ствердити, що ще дуже мало зроблено для об'єктивного вивчення його життя, діяльности і творчости. Тут перш за все йдеться про наукове вивчення і критичне джерельне насвітлення життєвого шляху цього Великого Українця. Саме тому УІТ одним із своїх важливих завдань уважає належно робудувати ділянку Грушевськознавства, як окремої дисципліни українознавства. Вона заповнить прогалину в наукових дослідах, присвячених М. Грушевському. Перші кроки вже зроблено і маємо конкретні успіхи. Протягом наступних двох років УІТ плянує перевидати важливі наукові і публіцистичні праці. М. Грушевського, а також опрацювати джерельні студії про його життя і діяльність. Це буде тривалим і конкретним відзначенням пам'яти проф. Михайла Грушевського, який ціле своє життя і діяльність присвятив національному розвиткові українського народу і утвердженню його самобутности.

Любомир Винар

Хроніка...

(Закінчення зі стор. 3)

лізує УІТ, та підкреслив значення „Українського Історика" як єдиного журнала української національної історіографії. УВУ влаштував виставку видань УІТ, а доповідь записувало на магнетофон радіо „Свобода", й вона була передана в Україну.

• Заходом Канадського Інституту Українських Студій, Багатокультурного Історичного Товариства Онтаріо й при співпраці катедри українських студій Торонтського університету відбулася в днях 3-6 листопада 1983 року в приміщеннях Торонтського університету наукова конференція, присвячена проблематиці українських втікачів і українських „ді-пі", які перебували в таборах після Другої світової війни. В конференції також брали участь члени УІТ.

• Заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку й УІТ відбулася 4-го листопада 1983 року доповідь наукового секретаря УІТ Олександра Домбровського на тему „Український Історик' в роках 1963-1983 на тлі сучасного стану української історичної науки". Доповідач нав'язав до доби М. Грушевського й подав аналізу розвитку окремих етапів української історичної науки в Україні й на Заході при обговоренні розвитку „Українського Історика" й УІТ.

• 9-го червня 1984 року відбулася з рамени УІТ під патронатом Наукової Ради при СКВУ в приміщенні інституту ім.св. Володимира в Торонто наукова конференція, присвячена 50-літтю смерти академіка Михайла Грушевського. У першій сесії, якою проводив голова УІТ, він же і голова Наукової Ради СКВУ, Любомир Винар, відбулися доповіді: Любомир Винар, Відкриття: „Грушевськознавство — важлива ділянка українознавства", Марко Антонович „Зв'язки М. Грушевського із. О. Кониським", Олександер Домбровський „Інтерпретація М. Грушевського раннього історичного процесу на землях України", Теодор Мацьків „Оцінка М. Грушевського гетьманства Івана Мазепи", Дмитро Штогрин „Михайло Грушевський як історик української літератури". Під час перерви відбулася зустріч із громадянством — відзначення будівничих „Українського Історика". Зустріччю проводив голова Товариства Прихильників УІТ в Торонто Ярослав Лаптута. Після перерви відбулася друга сесія з панелем на тему „Питання термінології історії України в суспільних науках і історична схема Михайла Грушевського". Учасниками панелю були: Всеволод Ісаїв, Тома Приймак, Ігор Стебельський, Михайло Пап, Орест Субтельний. Модератором панелю був голова УІТ Любомир Винар.

• Новопостале Товариство Прихильників УІТ в Клівленді, що його очолює мгр Степан Воляник, 29-го вересня 1984 року влаштувало академічний вечір УІТ, на якому доповіді виголосили Михайло Пап „Ялтинська конференція" Ярема Раковський „Імперіялізм Москви", Любомир Винар „Сучасна українська наука в совєтській Україні". Вечором проводив Степан Воляник. Членкині Товариства приготовили смачний буфет, а заходами мисткині Е. Завільської відбулася розграша картин.

Будівничі видавничого фонду М. Грушевського

Управа УІТ складає щиру подяку установам і особам, які включилися в розбудову Видавничого Фонду М. Грушевського для видання праць найвидатнішого українського історика і для розбудови Грушевськознавства.

Список ч. 1

По 1,000 дол.: — Наукова Фундація Асоціяції Професорів; Марія і Орест Гладкі для відзначення пам'яті брата бл.п. **Нестора Когутяка; Іван Мазуренко** (Іслінґтон);

по 500 дол.: — о. Ярослав Гайманович (Монтреаль), О. Торищак (Судбурі), В. Котенко (Чикаґо);

по 265 дол.: — мгр Олекса Стовба;

по 250 дол.: — Український Народний Союз, Український Братський Союз, І. Микитинський;

по 204 дол.: — Мисткиня О. Сомко (льотерія за образ);

по 100 дол.: — інж. Лев Биковський, д-р Любомир Винар, Дарія Витанович, В. Бродович, А. Яремко, А. Господин, С.А. Тальпаш, М. Мацьків, д-р В. Когутяк, Г. Свободяник, Комітет Українців Канади у Ванкувері, д-р І. Панчук;

по 50 дол.: — ред. Роман Ференцевич, д-р Олександер Домбровський, проф. Василь Ящун, д-р П. Грицак, проф. Іван Лобай, Петро Теплицький, Теодор Ординець, В. Клос, Василь Вацик, Степан Ґеба, д-р Мирон Новосад, Ляриса Музичка, В. Каницький, Д. Чумак, д-р В. Душник, Д. Яремчук, В. Медуха, Ярослав Дацьків;

по 40 дол.: — д-р Осип Мартинюк, Теодор Кокурудз;

по 30 дол.: — д-р І. Новосівський, о. І. Федуник, Р. Синишин;

по 25 дол.: — д-р І. Кіндрат, інж. Юрій Тис-Крохмалюк, Ів. Заковоротний, Емілія Процінська, д-р В. Когутяк, о. Йосиф Липин, мец. Петро Саварин, дир. П. Ґула, д-р М. Іваницький, С. Гамула, д-р Семен Дорощак, К. Медвідський, інж. Віктор Винич, проф. Петро Одарченко, Василь Надраґа, Антін Грицина, Софія Барабаш, Л. Чайковська, д-р М. Гладишевський, Євген Бачинський, Василь Меренюк, І. Бачинський, Йосиф Човник, о. Ігор Куташ, д-р Марія Кобринська, Олена Морозович, Єфим Веремчук, проф. Волод. Жила, С. Шологон, І. Берестенський, Ольга Ст. Амант, Іван Полянський, д-р Мирослав Мичковський, д-р Д. Павлишин, Д. Сірко, В. Паньків, інж. Осип Врублівський, д-р Д. Фарійон;

по 20 дол.: — Василь Воронка, Стефан Паньків, Т. Ординець, о. В. Грабець, О. Коновал, М. Колтонюк, Василь Качуровський, д-р А. Бойкович, А. Глинська, С. і Е. Воляник, М. Сушко, С. Апосталюк, Ярослав Кравчук, Орися Савчак;

по 10 дол.: — проф. Гліб Гаюк, проф. К. Тучапський, П. Дяків, М. О. Адамович, Я. Максимович, Віктор Бабенко, Юрій Мичковський, Я. Крук, Я. Мельник, ред. Роман Данилевич, о. І. Тилявський, Євген Яворницький, Маруся Стефанишин, В. Логошняк, Ірина Подриґуля, Х. Блаженко, Дарія Кузьмин, Антін Яцинич, М. І. Віганд, М. Світлик, Я. Городиський, Марія Семерак, М. Л. Вирста, І. Краснянська, Я. Лютий, О. Чубатій, О. Клос, І. Панчишин, д-р Д. Шевчук, Ярема Попель, Степанія Ценко-Диба, проф. Едвард Жарський, Ірена Ліхоліт.

Збіркова акція продовжується. Просимо всі установи і свідомих громадян скласти одноразову пожертву на Видавничий Фонд. Пожертви в ЗСА на УІТ можна відтягати від федерального податку. Щиро дякуємо.

65-річчя Володимира Т. Жили

Цього року д-р Володимир Т. Жила, професор Тексас Тек університету в Лаббоку, завершив 65-ий рік свого життя. Серед українських науковців у вільному світі д-р В. Жила визначився, передусім, як укладач і редактор дуже цінних збірників порівняльної літератури (понад 10 томів) та автор багатьох статтей про нашу клясичну й сучасну літературу, в т. ч. українську літературу в Америці і Канаді. Його праці друкувалися, крім української, англійською та німецькою мовами.

Проф. В. Жила

Порівняльна література завжди була в орбіті зацікавлень д-ра В. Жили. Його дослідження на теми „Франко і Ґете", „Осьмачка як перекладач Шекспіра", „Кафка" тощо, статті про творчість тутешніх поетів і письменників, зокрема про Докію Гуменну, Микиту Мандрику та Яра Славутича,— ваговий вклад в українське літературознавство. Дослід жував ювіляр також місцеві назви—Карпати й Дніпро—та українські прізвища гетьманської доби. Його праці надруковані в міжнародних наукових збірниках Европи, Америки й Канади та Японії. Особливу цінність являє переклад д-ра В. Жили, у співпраці з д-ром В. Ейкоком, відомої праці Івана Зілинського про українські звуки—видання Гарвардського університету. Варто згадати також реґіональний збірник „Збаражчина", у двох томах, що його склав ювіляр. Крім того, відгукувався він дуже часто рецензіями на нові книжки, зокрема в квартальнику „World Literature Today".

Широка наукова діяльність та викладацька праця проф. В. Жили не раз були відзначені нагородами, наприклад, 1981 року він отримав 1,000 дол. за досконалість у дослідженні. Йому присвячено один симпозіюм із порівняльної літератури. Саме тепер робляться заходи в Канаді, щоб відзначити ювіляра Шевченківською золотою медалею. А група шанувальників наукових праць д-ра В. Жили плянує докласти зусиль, щоб його писання, розкидані по багатьох журналах, збірниках та альманахах, зібрати й видати окремою книгою. НТШ та УВАН мали б зайнятися цією важливою справою.

К.+С.

В альбом...

(Закінчення зі стор. 2)

личин, Лука Мишуга, Роман Слободян, Я. Падох, Й. Лисогір, З. Коссар, П. Юзик, Б. Зорич, В. Сохан, У. Дячук, І. Флис, А. Драган і багатьох-багатьох інших, які клали фундамент, розбудовували цю велику, цю славну інституцію і досі ведуть!

Діло їхніх працьовитих рук і умів через довгі 90 років приносило обильні плоди і досі приносить. 450 відділів-клітин, у ЗСА і Канаді — це не жарти! В організованості, в організації - велика сила і навпаки.

Про те, як УНС формував американського українця, і про його вклад у розвиток української американської спільноти, можна б писати книжку, і хочеться вірити, що хтось таку напише в 100-річчя УНС. Я скажу тільки, що УНС зіграв не тільки величезну ролю в збереженні українства в ЗСА і Канаді, але й багато причинився до їх організаційного, економічного, харитативного, церковного і взагалі всякого іншого життя. В своєму безсмертному „Мойсеї" великий каменяр українського народу Іван Франко пише про те, як то ізраїльтяни —

„Старі гнізда лишили,
А нові здобути нема
Ні охоти, ні сили".

УНС від самих початків вчив своїх членів і допомагав їм ті гнізда будувати, класти міцні матеріяльні основи під своє існування. Щоденний хліб, дах над головою для родини, гроші на похорон — так, на похорон! — хоч які прозаїчні речі, але конечні, і щойно після них могли прийти церкви, і школи, і освіта, і культура. На Бога уповай, але й рук прикладай — каже стара українська пословиця; а й старинні римляни казали „ляборарe - орарe ест". Працювати - значить молитися! І тому правильно кілька десятків років пізніше Дмитро Галичин писав, що УНС „спирає своє існування на високих моральних ідеях, на вірній службі своїм членам, американському і поневоленому українському народам".

На своїм довгім шляху УНС давав забезпечення, і провід, і культуру-освіту, а зокрема боровся за національне обличчя українця в ЗСА. Але чи тільки ЗСА? А що про Канаду? Треба відмітити, що й канадська Україна чимало завдячує УНС у своїм розвитку. Історія канадської України теж дихає зі сторінок „Свободи" й інших писаних джерел УНС, дух УНС промінював крізь його членів в Канаді, навіть через безмежні простори цього північного сусіди ЗСА і його українських поселенців, і хоча життя українців в Канаді склалося трохи інакше, вплив на нього УНС був не менш благородний, як на життя українців в ЗСА. Згадую тут, що Шамокін дав українцям в ЗСА УНС, а канадським українцям - великого патріота і провідника Михайла Лучковича, першого посла українця до канадського парляменту, людину, яка ціле життя боронила чесне українське ім'я і змагалася за наші праві на цім континенті.

Згадуючи довгу історію Батька-Союзу і те, як гідно репрезентував він українців у вільнім світі та стояв на сторожі української спільноти в діяспорі, мусимо згадати, що й доля українського народу на рідних землях не була йому байдужою. Навпаки, УНС всі болі й кривди своїх братів і сестер в Україні відчував, радів їх радощами, сумував їх смутками. Війни, пацифікація, голодова облога, арешти, суди, словом, всі насильства наших сусідів над нашим народом на українських землях відразу ж викликали співчуття і протестаційні акції УНС і „Свободи". А що вже казати про заходи УНС і „Свободи" допомогти переміщеним особам, чи потребуючим студентам, чи науці, чи потребуючим братам і сестрам в часах всяких катастроф, де б вони не находились! З признанням треба згадати про заслуги УНС і „Свободи" в здвигненні пам'ятника Шевченкові у Вашінгтоні, в заснуванні українських катедр у Гарварді, у виданні гасловоі енциклопедії України англійською мовою, у виданні тижневика англійською мовою, який несе правду про Україну не лише тим українцям, які вже рідної мови не розуміють, але й нашим співгромадянам. Взагалі був УНС центром нашої єдности, і учителем, і оборонцем, а найбільше — оборонцем українського народу на рідних землях, відстоюючи його природне право на волю і незалежність і часто допомагаючи йому також матеріяльно. УНС завжди закликав нас до праці, до науки, і до жертвенности на цілі свого народу і Церкви.

Про посвяту - жертвенність провідників і працівників УНС, про те, як вони плекали культуру нашого народу, як формували дух, і думку, і стиль життя американського українця можна б говорити багато,але не час сьогодні на це. Кінчаючи, я зацитую речення із заяви Головної Екзекутиви УНС з 22-го лютого ц.р., з яким я вповні погоджуюсь, а воно каже: „Помолімся, щоб УНС далі зростав у членстві, в майні і впливах, якими він в сучасну пору втішається". А долучуючись до привітань президента Роналда Регена, сенаторів, конгресменів, губернаторів, ієрархів Українських Церков, голів різних українських і неукраїнських організацій, прочитаю вам мій письмовий привіт з-перед 22-го лютого 1984 року.

„В імені Президії і Секретаріяту СКВУ щиро вітаю УНС, цю справжню „українську заморську твердиню", з його 90-річчям. Мабуть, немає жадної іншої установи українців в діяспорі, яка могла б похвалитися більшими успіхами на полі служби українському народові. Побудований на засадах самодовір'я, самопомочі УНС разом зі своїм щоденником „Свобода" завжди стояв в авангарді змагу за збереження української субстанції в світі: біологічної, національної, мовної, культурної, релігійної, а зокрема організаційної.

Я вітаю УНС не лише як нашу найбільшу того роду інституцію, але й як велику твердиню українського духу, взірцеву українську родину, без якої було б тяжко уявити собі життя українців в ЗСА і Канаді. Приїхавши 1949 року до Канади, я відразу пронумерував собі „Свободу", п'ять років пізніше став членом УНС, а оце два роки тому мав приємність забезпечити в УНС нашого першого внука.

Не місце в ювілейному привіті вичисляти заслуги УНС, всякі його почини й акції, давати приклади його виховної, культурної, добродійної і т.п. діяльности. Скажу тільки, що, на мою думку, найбільшою заслугою УНС є те, що він зберіг при українстві цілі генерації українських родин, був піонером, учителем, провідником, високо й гордо ніс прапор любови до українського народу тут, за океаном, і там, на рідних землях.

І тому, вітаючи УНС, я рівночасно дякую йому за його колосальний вклад в українське життя досі, а на майбутнє бажаю йому якнайбільше членства і ще кращих успіхів у праці. Українську ж спільноту у ЗСА і Канаді закликаю ще краще розбудувати УНС для добра не лише його членства, але всіх нас українців в світі!".

Щасти Боже!

ОСІННІ МІСЯЦІ — ЦЕ ЧАС ІНТЕНСИВНОЇ СОЮЗОВОЇ ПРАЦІ. НЕ МОЖЕ БУТИ НІ ОДНОГО ВІДДІЛУ, ЯКИЙ НЕ ВИКОРИСТАВ БИ ЦИХ МІСЯЦІВ ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ СВОГО ВІДДІЛУ ТА СКРІПЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

В Ню Йорку...

(Закінчення зі стор. 1)

рій Добрянський, скрипаль та диригент Адріян Бриттан і рецитатор, член Студії Мистецького Слова, Орест Кебало.

А. Добрянський при акомпаньяменті Томи Гринькова відспівав ряд українських пісень, в тому мало відому стару козацьку пісню „Ой з-за гір, з-за гір", а закінчив їх популярною піснею Романа Купчинського „Засумуй трембіто".

А. Бриттан відограв по-мистецьки сонатіну у трьох частинах Михайла Гайворонського, колискову Кирила Стеценка і думку Миколи Лисенка, також при супроводі Т. Гринькова.

О. Кебало по-мистецьки рецитував відповідно підібрану частину із поеми „Попіл імперії" Юрія Клена п. н. „Заграва ранку", в якій поет згадує Є. Коновальця та А. Мельника.

Вечір на пошану А. Мельника провадив та закінчив подякою для почесних гостей, поміж якими були єпископ УПЦеркви Володимир Дідович, о. протоієрей Іван Ткачук, представники всіх військових формацій — комбатанти та представники численних організацій, голова Центральної Управи ОДВУ Павло Дорожинський. Відтак присутні спільно відспівали національний славень.

Вечір тривав рівно півтори години та був гідним і гарним відзначенням 20-річчя смерти другого голови ОУН.

Вполудне того ж дня в церкві св. Юра відправлено Панахиду за спокій його душі, яку попередило відповідне слово о. Севастіяна Шевчука, ЧСВВ.

ПОДЯКА

Для Нюйоркської Громади, що нас в різний спосіб прощали з нагоди нашого виїзду з Ню Йорку на Фльориду.

Дякуємо Комітетові на чолі з паном Ярославом Пастушенком, які зробили нам прийняття в неділю, 28-го жовтня 1984 р. в шкільній авдиторії школи Св. Юра.

Сердечно дякуємо отцю пароховi Патрикієві Пащакові за так благородні прощальні слова. Побратимам Дивізійникам за так чисельну участь на чолі з головою Станиці побратимом Романом Гаєцьким, який виголосив прощальне слово та надання Почесної Грамоти Станиці Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА.

Дякуємо панові Стефанові Хемичеві, як сусідові з Дрогобича і представникові Гарвардських Студій за теплі слова та признання.

Дякуємо директорові Кредитівки меценасові Романові Гуглевичеві як голові Комітету будови церкви Св. Юра за признання у співпраці, в часі будови нашого чудового храму Св. Юра.

Дякуємо панові судді Б. Ластовецькому за привіт від „Самопомочі".

Дякуємо панові Ярославові Пастушенкові за ініціятиву вшанування нас, та за загальну організацію цього для нас „свята" і за теплі слова співпраці як купців ще зі Львова і тут в Ню Йорку.

Дякуємо д-рові професорові Ярославові Падохові, голові НТШ за надіслання письмового привіту.

Дякуємо хорові церкви Св. Юра за так гарний спів на чолі з професором Іваном Хоминим та його милою дружиною.

Сердечно дякуємо нашим дорогим дітям зі школи Св. Юра за квіти і миле побажання.

Спеціяльна подяка отцю Лаврентієві Лавренюкові за так гарно удекоровану залю та прибрання столів і смачний обід приготований нашими дорогими панями. Дякуємо за присутність шановних Отців, брата Еміля, дорогих нам Сестер, шановних дорогих парафіян церкви Св. Юра та гостей. В кінці дякуємо нашій Родині та близьким Приятелям.

Нехай Всевишній Вас нагородить Своєю Ласкою. Ми будемо мати це в пам'яті на все наше життя.

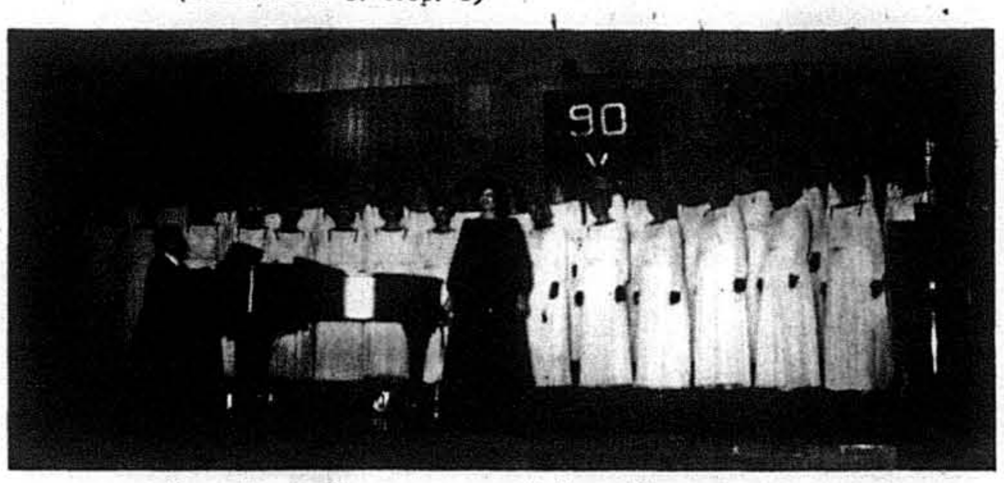
Остаємось до всіх з пошаною

РОМАН І ЛЄНА ІВАНИЦЬКІ — Фльорида

Канада відзначила...

(Закінчення зі стор. 1)

невикові" і підкреслив великий вклад УНСоюзу в загальну скарбницю українського народу виданням англомовної Енциклопедії Українознавства, акціями для побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінгтоні і для уфундування Українського Наукового Інституту в Гарвардському Університеті. Він підкреслив рішальну ролю УНСоюзу у розвитку українських поселень в Америці і в Канаді та постійну економічну і моральну допомогу УНСоюзу у всіх починах української діяспори. П. Саварин закінчив свою промову цитатою з його ранішого письмового привіту для УНСоюзу з нагоди святкування 90-ліття його існування і праці, що його він переслав УНСоюзові як президент Світового Конґресу Вільних Українців.

Хор „Веснівка" з диригенткою З. Зорич-Кондрацькою.

Хор „Бурлака" з диригентом О. Хмелем.

Вшанував своїм зворушливим співом ювілята — 90-літній УНСоюз місцевий хор „Бурлака" Станиці Братства колишніх вояків Першої Дивізії УНАрмії під керівництвом молодого диригента О. Хміля, який теж виконував сольові партії хору. Хор відспівав в супроводі піяніста Зенона Лавришина пісні: „Грай, бандуро, грай" (слова Л. Луценка, музика Шамо), „Дума про Нечая" (музика Д. Січинського, обр. Потапенка), „Гамалія" (слова Т. Шевченка, музика Миколи Лисенка) та маршову пісню „Україно" (слова Івана Багряного, музика Григорія Китастого).

Вкінці цей же хор з такою самою бравурою відспівав для ювілята УНСоюзу грімке „Многая літа".

Керуючий програмою сен. Юзик запросив до слова перед закінченням концерту головну радну Теклю Мороз, яка від імені Канадського Представництва УНСоюзу подякувала всім виконавцям та голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Торонто Василя Шарана, який подякував всім учасникам та гостям цієї вдалої ювілейної імпрези.

Вечір присвячений пам'яті З. Коссака

Заходом Станиці Братства І УД УНА 22-го вересня ц. р. у Дітройті відбувся вечір, присвячений пам'яті Зенона Коссака, який загинув 45 років тому разом із сл. п. Михайлом Колодзінським у боротьбі за державність Карпатської України. Вечір відкрив голова Станиці Михайло Ніньовський, а програмою провадив Любомир Татух. Голова зазначив, що Братство відзначує життя і діяльність тих наших визначних військовиків, які на прославу заслужили, в яких би військових формаціях вони не діяли.

Доповідь виголосив Михайло Бажанський, який на базі документацій, інтерв'ю і розмов з учасниками боїв у Карпатській Україні й зі свідками останніх боїв розповів про обставини, у яких згинув шеф штабу М. Колодзінський і його наступник Зенон Коссак. Доповідь буде опублікована у пресі, тому не згадуватимемо тут про її науково-військову вартість.

Спогадами з останніх днів Української Карпатської Держави поділився о. Себастіян Сабол, відомий поет, що виступає під псевдонімом Зореслав. Розповідь ця була зворушлива, тим більше, що о. Сабол був очевидцем тих трагічних подій.

У мистецькій частині виступали: Христя Юзич, яка по-мистецьки рецитувала поезії Богдана Кравцева „Карпатська Січ"; Оленка Калитяк продеклямувала вірш Зореслава „Спомин", а Юрій Розгін прочитав уривки зі статті Зенона Коссака „Плекаймо силу".

На закінчення виступив квартет бандуристів під керівництвом Петра Китастого у складі: Петра Пахолюка, Михайла Сердюка і Павла Писаренка. Вони виконали пісні: „Карпатські Січовики", „Ой, Морозе, Морозенку", „Ой, у лузі червона калина".

Вечір закінчився гутіркою при каві, чаю і солодкому.

Дані про св. п. Зенона Коссака подано на основі статтей, виданих під заголовком „Коссак, Охримович Тураш", Торонто, 1968 рік. Р. Малащук, подаючи характеристику нового покоління після невдачі визвольних змагань, пише, що Зенон Коссак, Степан Охримович і Мирослав Тураш три великі революціонери, які вийшли саме з цього покоління. Зенон Коссак був членом УВО, а від 1929 р. - членом ОУН. До 1932 р. він був членом Крайової Екзекутиви ОУН (КЕ): заступником керівника бойової референтури, згодом бойовим референтом, а пізніше перебрав організаційну референтуру. Бойові групи ОУН були дуже активні. Поборювання польської адміністрації та урядових польських чинників належали до З. Коссака, як бойового референта ОУН. Коли Коссак перейшов на становище організаційного референта, бойовим референтом став Роман Шухевич.

Зенон народився 1-го квітня 1907 року, як довідуємося із розповіді його сестри Оленки і брата інж. Богдана. Зенон займався організаційними справами ОУН, а крім того студіював на юридичному факультеті Львівського університету. Польська поліція почала підозрівати, що працю для ОУН в терені веде він. Почалися арешти, що супроводжувалися жорстокими побоями. Коссак витримав ті тортури і не признався про свою діяльність в ОУН. В 1932 році відбувся напад ОУН на пошту в Городку Ягайлонському. Через провокатора Мотику поліції вдалося заарештувати Данилишина, Біласа і Жураківського, а згодом і Коссака. Хоч прокуратор вимагав віддати усіх до „Наглого суду", який з засади виносив присуд смерти, якщо судді „Наглого суду" всі без вийнятку будуть за карою смерти. Організації вдалося підкупити одного суддю, який голосував „проти", тому Зенона засудили на вісім років суворого ув'язнення. Прокуратор під час нараджувань над присудом смерти, як пише В. Вересесняк, сказав: „Я переконаний, що всі закиди, які робить йому акт обвинувачення, є правдивими, і що Коссак у всьому винний. Тільки тому, що Зенон Коссак є незвичайно інтелігентною і здібною людиною, не можна йому нічого доказати. Зенон Коссак є націоналістом у краватці і сальоновим революціонером".

Звільнений із в'язниці в 1938 році на підставі загальної амнестії Зенон Коссак після короткого відпочинку подався на Карпатську Україну, де його покликали до штабу Карпатської Січі. Там були уже найвизначніші члени штабу ОУН М. Колодзінський, Роман Шухевич й інші. Зенона призначили на заступника командира Карпатської Січі. За енергію, здібність і хоробрість його прозвали „легендарним Зенком".

(Закінчення на стор. 6)

Відзначено 40-річчя ЗУАДК

Ми є свідками численних ювілеїв різних установ і організацій. Та, здається, чи не найбільш заслуженим був ювілей ЗУАДК-у, цієї унікальної установи, яка за 40 років свого існування й пожвавленої діяльности зуміла врятувати понад 70,000 українських скитальців із переселенчих таборів знищеної війною Европи, потрапила зберегти від економічної руїни тисячі наших земляків після землетрусів у Югославії, яка безперебійно та своєчасно поспішала й далі з велетенською матеріяльною, правною і моральною допомогою нашим братам і сестрам у різних зубожілих країнах, а зокрема тим, що знаходяться під комуністичним чоботом.

Українське громадянство у Філядельфії гідно відзначило 40-річчя харитативної діяльности ЗУАДК-у в суботу, 27-го жовтня.

Вранці відслужено Св. Літургію у католицькій і православній катедрах в намірені ЗУАДКу та панахиди за спочилих членів цієї установи. О 3-ій год. по пол. приміщенні Сестер Василіянок на Факс Чейсі влаштовано панель, на якому зроблено докладні підсумки праці ЗУАДКу й намічено плян на майбутнє. Доповідали: д-р Петро Стерчо—„Переселення українських біженців—найбільший успіх ЗУАДК-у", д-р Микола Ценко—„Допомога українцям Югославії, Бразилії і Польщі", Галина Козак Левицька (голова Ліги проти Знеславлення)—„Допомога політично переслідуваним українцям" і д-р Іван Скальчук—„Можливості харитативної діяльности й потреба координаційного центру". Модератором був д-р Олександер Білик, голова ЗУАДК-у. Додатково запрошено до слова д-ра П. Ґоя, щоб поінформував слухачів про українських втікачів з Польщі, з якими він недавно зустрічався в Австрії. Доповіді були на високому рівні та збудили велике зацікавлення харитативними проблемами.

О 6-ій год. ввечорі у великій шкільній авдиторії Василіянок з гарно прибраними столами та сценою удекорованою емблемою ЗУАДКу і відповідними написами, відбувся коктейл, а о 7-ій год.—ювілейна Зустріч—Бенкет. За почесними столами засіли представники українських церков і центральних організацій, а далі—відпоручники місцевих організацій і запрошені гості, разом коло 160 осіб.

Бенкет відкрив коротким словом голова Ювілейного Комітету д-р Іван Скальчук. Молитву провів о. митрат Мирослав Харина. Після довшої перерви на вечерю, яку доставив філядельфійський ресторан Ірини Казбах, майстер церемонії інж. Методій Борецький представив почесних гостей і запросив до слова представників українських церков: від католицької церкви о. митрата М. Харину, а від православної о. митрата Франка Істочина. Обидва отці, виступаючи в імені Владик Стефана і Мстислава, наголосили ідентичність мотивів допомогових завдань ЗУАДК-у з харитативними акціями Церков.

Особистий відпоручник президента Роналда Реґена д-р Богдан Футей відчитав сердечний привіт від Президента з нагоди ювілейних святкувань ЗУАДК-у. Адвокат Володимир Дармопрай передав привіт від сенаторів Джана Гайнца і Арлена Спектера та представив пенсильванійського стейтового конгресмена Криса Веґена, що прочитав привіт від губернатора Ричарда Тирнберґа.

Святочну доповідь виголосив голова НТШ д-р Ярослав Падох, який підкреслив великі заслуги ЗУАДК-у для збереження української субстанції на поселеннях у минулому та вказав на неменші його можливості у прийдешньому.

В першій частині мистецької програми відома оперова співачка Марта Кокольська-Мосійчук при музичному супроводі піяністки Роксоляни Гарасимович проспівала з прикметним їй чаром і динамікою три пісні: арію Олени з опери „Олена" А. Гнатишина, „Прилинь, прилинь" В. Йориша й арію Маргарити з опери „Фавст" Шарля Ґуно.

Голова ЗУАДК-у д-р Олександер Білик повідомив учасників зустрічі, що Екзекутива цієї установи за винятково жертвенну й гуманітарну працю для рятування українських жертв Другої світової війни наділила окремими грамотами подяки та признання тих, що основували ЗУАДК і в початках керували ним, а саме: д-р Володимир Ґалан, адв. Іван Панчук, д-р Роман Смук, Юлія Коник-Тащук, д-р Павло Дубас, Роман Карбівник, Микола Мурашко, Василь Шабатура, Євген Рогач, Степан Шумейко, Ольга Лотоцька, д-р Матвій Стахів, Іванна Бенцаль, д-р Лонгин Цегельський, д-р Лука Мишуґа і Едвард М. О'Коннор-Комісія для переміщених осіб. Голова особисто вручив грамоти піонерам, а за спочилих передав присутнім членам родин, чи відпоручникам організацій.

В другу частину мистецької програми ввійшли: знамените скрипкове сольо віртуоза Петра Пруса, який у фортепіяновому супроводі Юрія Пападакіса виконав „Рапсодію" Миколи Лисенка; веселі куплети артиста Володимира Шашаровського під акомпаньяментом Р. Гарасимович, та три пісні Марти Кокольської-Мосійчук: „Пиймо, друзі", стрілецька пісня в обробці Р. Гарасимович; „І снилося" та „Колись, дівчино мила", стрілецькі пісні в обробці Льва Туркевича.

Усні привіти ЗУАДК-ові склали: Наталія Даниленко-СФУЖО; ред. Ігнат Білинський—УККА; д-р Роман Барановський—УАКР і Степанія Вовчок—„Провидіння", яка при цій нагоді передала від Союзу Українців Католиків 500 дол. на українських втікачів з Польщі.

Письмові привіти від різних установ і організацій відчитав майстер церемонії інж. Методій Борецький.

Д-р О. Білик у короткому слові сердечно подякував представникам церков, відпоручникам центральних і місцевих організацій за усні та письмові привіти, виконавцям мистецької прог-

(Закінчення на стор. 6)

Відзначено...

(*Закінчення зі стор. 5*)

рами, гостям й усім, що будь-яким способом спричинилися до успіху цих ювілейних святкувань. Митрофорний протоієрей Ф. Істочин закінчив молитвою цю милу зустріч.

Слід підкреслити з признанням, що ювілей ЗУАДК-у відсвятковано в осідку Сестер Василіянок у Факс Чейсі у Філядельфії, де кожного року з нагоди величавих відзначень Свята Матері, з багатими виставками народного мистецтва, відбуваються традиційні велелюдні зустрічі українського громадянства.

З 40-річчям ЗУАДК-у окрема редакційна колеґія, очолена д-ром І. Скальчуком, видала друком дбайливо приготовану брошуру великого формату, на 68 сторінок п. н. „Ювілейні нотатки", що на її зміст зложилися документальні статті про створення та діяльність ЗУАДК-у, фінансові звіти, списки керівних органів від заснування до сьогодні, списки піонерів, нагороджених почесними грамотами та меценатів, виказ жертводавців. вийнятки з хроніки, листи з подяками за допомогу й привіти від установ, організацій і осіб. Це видання є поважним причинком до історії українців у ЗСА.

Ювілей ЗУАДК-у впевнив, що навіть і малий гурт людей, жертвенно відданий великій ідеї, може довершити непересічних діл для добра нашої спільноти. Ця унікальна допомогова установа на новому етапі своєї кропіткої праці заслуговує на пильну увагу та всесторонню підтримку українського громадянства.

Петро Верховинець

Відбувся XIII З'їзд пластунів-сеніорів в ЗСА

Ню Йорк.—У приміщеннях Пластового Дому відбувся в суботу, 17-го листопада ц. р., 13 з черги з'їзд пластунів сеніорів у ЗСА. З'їзд, що проходив впродовж цілого дня, був перерваний лише товариською зустріччю під час полуденку. Крім ділової частини, в якій було слово голови КПСтаршини пл. сен. Евстахії Гойдиш і звіт з перевірки діловодств голови КПРади пл. сен. Ігоря Сохана, дискусія над звітами та уділення абсолюторії уступаючій Крайовій Булаві Українського Пластового Сеніорату, в пополудневих годинах відбувся панель на тему „Яким ми хочемо бачити сеніорат?"

В. Вишневський

У панелі взяли участь пл. сен. Теодозій Самотулка, п. сен. Іван Нинка, пл. сен. В'ячеслав Вишневський і пл. сен. Теодозій Крупа, а провадила ним пл. сен. Ольга Кузьмович. Панелісти висловлювали свої критичні думки на тему пластунів-сеніорів та давали суґестії для їхньої організації на майбутнє. Підсумки панелю увійшли до резолюцій, які оформила резолюційна комісія, покликана до того завдання в часі з'їзду. Ці резолюції, які мали організаційний характер, підкреслювали важливу ролю сеніорів у громадському і пластовому житті та відповідальність, яку вони несуть у Пласті та громаді.

З'їзд, яким проводила президія у складі пл. сен. Микола Ценко, предсідник, пл. сен. Софія Кульчицька і пл. сен. Андрій Храпливий, заступники пл. сен. Оксана Бачинська секретарка, обрав Крайову Булаву УПС на наступних чотири роки під проводом пл. сен. В'ячеслава Вишневського, який був головою КБ УПС в попередній каденції. Серед почесних гостей з'їзду був голова Головної Булави Українського Пластового Сеніорату пл. сен. Василь Мочула, який виголосив відповідне слово, як також пл. сен. Яро Галадкий, визначний пластовий провідник.

Крайова Булава УПС видала окремий звітовий листок, який одержали усі пластуни-сеніори на терені ЗСА.

Вечір...

(*Закінчення зі стор. 5*)

Найважливіші спогади про З. Коссака опублікував у згаданій книжці Василь Щербій п. н. „Зенон Коссак-Тарнавський, поручник Карпатської Січі" (стор. 62-88). Щербія призначили до штабу Карпатської Січі, навантажуючи його щораз новими завданнями, і тому він мав нагоду не тільки зустрічатися із Зеноном, але й тісно співпрацювати з ним. Праця Щербія повинна бути перевидана, бо в ній він описує з подробицями усі події від грудня 1938 року до кінця трагедії у березні 1939 року.

„Хіба тонкий мистець зміг би передати вірно характеристику тієї чи іншої постаті, змальовуючи її, як таку, без додатків, без оточення. Передати профіль Зенона Коссака в короткому нарисі—це завдання, яке переходить наші сили".

Врешті, мадярська офензива, недостача зброї й амуніції і наказ: Зенон Тарнавський-Коссак з полковником Гузарем-Колодзінським мали йти в напрямі Солотвина. Автор тих спогадів В. Щербій із групою січовиків—у напрямі Бичкова, де мали чекати на зв'язок. І добилися. Автор пише: „Вже темніло, коли до кімнати ввійшов Горліс-Горський. Всі були певні, що він приніс якусь відомість. А він повільно проказав: —„Мадяри розстріляли в Солотвині полк. Гузара і поручника Зенона-Тарнавського-Коссака..."

Ти йдеш на мене з мечем,
Списом і щитом.
А я іду на тебе в ім'я
Господа,
В ім'я Бога війська
ізраїльського,
Що ти зневажив Його!

(Давид, Сам. І, 17, 45)

„Дух сильніший від матерії"—це закон природи. Проти ворога в Карпатській Україні став український Давид. Втрати були великі, згинули теж командир і його заступник. Час в історії має інше значення, ніж у житті людини. В 1939 році навіть думка про незалежність Карпатської України, як частини великого українського народу, була у сфері фантазії. Українська нація хоч не здобула перемоги, але перед ідеєю українського націоналізму тремтить ворог. Москва, нині ще велика світового значення імперія, велику вагу присвячує питанню, як боронити себе перед Україною. Численна макулятура проти українського націоналізму заливає вільний світ. В останніх роках росіяни видали книжки - одну проти ДУН, другу проти УПА і третю проти УД УНА англійською і німецькою мовами. Це тільки частина тактики психологічної війни,зверненої до Заходу.

Давид не переміг ще, але Давид міцніє вірою у перемогу! Часи, в яких живемо, вимагають, щоб питання нашої перемоги над московським Голіятом ставити ясно, твердо, за прикладом життя і боротьби, незабутнього Зенона Коссака

Юрій Тис-Крохмалюк

Як зізнавали...

(*Закінчення зі стор. 2*)

поробила заходи, щоб голодовий законопроєкт став законом.

За допомогою сенатора Чарлза Персі та при співпраці сенатора Била Бредлі, цей законопроєкт перейшов в Сенаті 21-го вересня. За старанням АОЛПУ сенатор Бредлі долучив ухвалений законопроєкт голоду в Сенаті до законопроєкту безперервного асиґнування фондів на видатки федерального уряду. 4-го жовтня Сенат затвердив цей законопроєкт з доданим голодовим законопроєктом. Верифікаційна комісія Палати Репрезентантів і Сенату мала ще узгіднити деталі фінансування видатків і переслати Президентові до підпису.

Останні кілька днів, від 4-12-го жовтня, стали дуже важливими в праці організації АОЛПУ. Безперестанні телефонічні розмови вдень і вночі принесли сподівану перемогу.

Дня 12-го жовтня 1984 року президент Реґен своїм підписом створив закон державної комісії для дослідження причин і наслідків Великого Голоду в Україні в 1932-33 роках.

Сенатори Бил Бредлі, демократ з Ню Джерзі, Чарлз Персі, республіканець з Іллиной, та конґресмен Джеймс Флоріо, демократ з Ню Джерзі, виявилися добрими приятелями українців. Їхня ініціятива і престиж допомогли українцям завершити давно бажану працю.

Зізнають перед Комісією міжнародних дій. Зліва: І. Ольшанівський — координатор АОЛПУ, Д. Рот — представник Американсько-Жидівського Комітету, Дж. Кромкоквскі — голова Крайового Центру для міських і етнічних справ.